

ALUTAGUSE

valla leht

nr 8 (80) september 2024

TASUTA

www.alutagusevald.ee

Foto Margot Puštšenko

Margot Puštšenko

lisaku gümnaasiumi Multimeedia ringi juht

5. septembri hommik oli Iisaku Gümnaasiumis kiire. Veel viimased ettevalmistused ja pildistamised, et „HALO – hakkab looma!“ projekt saaks alata. Kogu koolipere kogunes kooli aulasse, kuhu olid planeeritud lisaks erinevate ringide tutvustamisele ka mitmed huvitavad esinejad. Päev oli aktiivne ja lõbus ning lõppes Stefani esinemisega Iisaku rahvamajas.

Avasõnad projekti eestvedajatelt ja kooli direktorilt öeldud, astus lavale KVARK teadusteater, mida oli tulnud uudistama ka Alutaguse lasteaia koolieelikute rühm Mesimummid. Oma projekti tegevustes püüamegi kaasata koolieelikuid nii palju, kui võimalik. Teadusteatri etenduses oli tossu ja pauku, elektrit ja särtsu. Paaris etteastes said kaasa lüüa ka need vapramad, kes

olid valmis lavale minema. Esimene „raputus“ tehtud, said sõna ringide juhendajad. Tutvustati eesolevaid plaane ning õpilased said mõtteainet, milline ring on just tema jaoks huvitavaim. Esimeses pooles tutvustati disaini-, taaskasutus-, keskkonna-, mängude-, puidutöö- ja multimeedia ringe.

Vahepalaks sai näha huvitavaid trikke mustkunstnik Marko esituses. Julgemad kutsuti lavale appi ja õpilased said trikkide läbiviimises osaleda. Viimase triki said aga kõik soovijad selgeks õppida, et seda kodus vanematele ja vanavanematele, sugulastele ja sõpradele oskuslikult näidata saaks.

Ringide tutvustamisega jätkas Illimar, „Ole valmis!“ ringi juhendaja. Oma väga energilise esitlusega pani ta silma särama nii väikestel kui suurtel. Rõõm on tõdeda, et antud projekti raames on meil lisaks oma õpetajatele ringijuhendajaid nii väljastpoolt kooli kui ka lastevanemate

seast. Tutvustamisele tulid veel energiaseikluse ja toidukultuuri ringid. Ringide tutvustamise lõpetas õpetaja Ilme ja õpetaja Marika teatriringi tutvustamise värvikas etteaste.

Järgmiseks koguneti koolimaja ette, et osa saada Siim Jõgioja värvikast trummishow'st. Pilid mürtsusid nii kõvasti, et kõnniteelgi jäadi kuulama ja vaatama. Etenduses kasutati tuleelemente ja taas olid tegevustesse kaasatud ka õpilased.

Sellega olid tegevused koolis lõppenud, järgnes kiire amps ja teekond rahvamajja, kus päeva lõpetas Stefani meeleolukas kontsert. Päev oli küll pikk ja intensiivne, kuid vaatamata sellele kujunes Stefani kontsert mõnusalt toredeks punktiks. Kaasa laulda ja tantsida said kõik. Üllatusesinejana sattus Stefani kutsel lavale 1. klassi õpilane Nora, kes esitas Anu Rõõmeli „Hea tuju laulu“. Tasus minna, sest oma vahva etteaste eest sai Nora kingituseks Stefani debüütalbumi „Hope“ koos autogrammiga.

Foto Margot Puštšenko

Foto Marika Valler

Foto Margot Puštšenko

30. oktoobril kell 12
IISAKU RAHVAMAJAS

Kuldse ea sügispidu

Tantsuks ansambel **PRIVIL**

Registreerimine
hiljemalt
16. oktoobriks!

ALUTAGUSE VALLAVALITSUS
52 80 514, 33 66 900 (MÄETAGUSE)
ELLE TASANE 53 320 597 (IISAKU)
ASTA TALVISTE 56 838 929 (IISAKU)
HILLE KARP 52 28 042 (TUDULINNA)
VALVE KOLLO 56 959 943 (ILLUKA)
AIRE ÖRAS 50 56 024 (PAGARI)
TATJANA ŠEVTŠENKO 58 115 491 (ALAJÕE)

9. oktoobril kell 12
Jõhvi Kontserdimajas

IDA-VIRUMAA EAKATE
PÄEVA PIDUSTUS

Külastajad
BORIS LEHTLAAN ja
ARE JAAMA

Pileti hind 4 €
Piletid valla elanikele soetab
Alutaguse Vallavalitsus

REGISTREERIMINE HILJEMALT 3. OKTOOBRIKS

Alutaguse Vallavalitsus 5280514 (Mäetaguse), Elle Tasane 53320597 (Iisaku) ja Asta Talviste 56838929 (Iisaku), Hille Karp 5228042 (Tudulinna), Valve Kollo 56959943 (Illuka), Tatjana Ševtšenko 58115491 (Alajõe), Aire Öras 5056024 (Pagari) või Alutaguse Vallavalitsus 3366900.

Lisainfo: 5067112 Kaarel Pürg, 58587381 Heli Vähk

FOTOKONKURSS
1. JAANUAR – 30. NOVEMBER

Alutaguse AARDED 2024

Konkursile on oodatud fotod, mis iseloomustavad **ALUTAGUSE AARET VÕI AARDEID** – olgu see aare siis kultuuriline, looduslik, arhitektuuriline, vaimne pärand või hoopis inimene Alutagusest.

Parimatest fotodest koostatakse rändnäitus!

TINGIMUSED KONKURSIL OSALEMISEKS:

- fotod saata digitaalselt: jag-formaadis huvikeskust@alutagusevald.ee
- iga osaleja võib konkursile esitada kuni 4 fotot
- pildid peaksid olema võetud vahemalt 3000 piksli ringi ei tohi
- olekud maksimaalselt mahupilt 10 MB
- lubatud on pilditöötlus, kuid seda hea motive püües
- korraldajatel on õigus jätta nõudmistele mittevastavad fotod avaldamata
- korraldajatel on õigus küsida autorit foto algkalle
- korraldajal on õigus kasutada konkursile esitatud fotosid

Lisainfo: huvikeskust@alutagusevald.ee või tel 3366900 www.ALUTAGUSEHUVIKESKUS.ee Alutaguse Huvikeskus

Neljapäeval, 7. novembril kell 19
Iisaku rahvamajas

Kleit, mina ja Milling

Henrik Normanni
kummandus sõbrale
kahes vaatuses

Piletid hinnaga 20 €
Iisaku rahvamajas,
info ja tellimine tel. 58866418

Ülevaade Alutaguse Vallavolikogu istungist

29.08.2024

Marin Grüning
vallavolikogu sekretär

- Otsustati muuta Alutaguse Vallavolikogu määrust nr 40 „Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2023-2037 heakskiitmine“. Arengustrateegia dokumenti täiendati lisaga „Ida-Viru maakonna arengustrateegia elluviimise toetuse (MATA) vahendite kasutamise tegevuskava 2024–2027“.
- Otsustati muuta Alutaguse Vallavolikogu määrust nr 35 „Alutaguse valla aasta haridustöötaja statuut“. Statuuti täiendati „Aasta Lasteiaõpetaja“ statuudi lisamisega ja täiendati tingimusi.
- Otsustati võtta rahaline kohustus sotsiaalteenistusele uue auto soetamiseks.
- Anti nõusolek kinnistu munitsipaalomandisse andmiseks Kohtla-Järve linnale aadressil Kooli tn 12, Alajõe küla.
- Anti nõusolek kinnistu tasuta omandamiseks aadressil Teemandi tee 10, Kauksi küla.
- Anti nõusolek kinnistu jagamiseks aadressil Pihlaka tee 2, Kiikla küla.
- Kehtestati Illuka küla Vallamaja kinnistu detailplaneering.
- Algatati detailplaneering Rannapungerja külas Kelu kinnistul.

Volikogu istungi protokoll, vastuvõetud otsused ja määrused
leitavad dokumendiregistrist:
http://delta.andmevara.ee/alutaguse_vald/
Volikogu istungi salvestis:
<https://pilv.alutagusevald.ee/s/29-08-2024-volikogu>

PEIPSI SUUNA LIINIDE nr 73, 75, 76 ja 551 üleminek talvisele sõiduplaanidele alates 01.10.2024

Liin nr 73 Jõhvi - Kauksi - Remniku

- Väljumised Jõhvi bussijaamast EKR 6:10, E-P 11:15 ja EKR 17:30.
- Väljumised Remnikust EKR 8:20, E-P 13:00 ja EKR 19:15.

Liin nr 75 Jõhvi - Kauksi - Vasknarva

- Väljumised Jõhvi bussijaamast TNLP 6:10 ja TNLP 15:15.
- Väljumised Vasknarvast TNLP 8:05 ja TNLP 17:15.
- Järve, Kopanka, Smolnitsa, Papimäe ja Vasknarva peatuseid teenindatakse AINULT NÕUDMISEL. Sõidusoovist nõudepeatuse teavitada bussijuhti sisenemisel. Pealetuleku soovi korral nõudepeatusest väljumisele kell 8:05 teatada reisile eelneval päeval kuni kella 18.00- ni ja väljumisele kell 17:15 reisi päeval hiljemalt kuni kella 13:00-ni telefonil 35 40 344.
- Jaamaküla, Struuga ja Ketsemani peatuseid teenindatakse AINULT NÕUDMISEL Jõhvi bussijaamast TNLP kl 6:10 ja TNLP kl 15:15 väljuvatel reisel. Sõidusoovist nõudepeatuse teavitada bussijuhti sisenemisel. Pealetuleku soovi korral nõudepeatusest väljumisele kell 6:10 teatada reisile eelneval päeval kuni kella 18.00-ni ja väljumisele kell 15:15 reisi päeval hiljemalt kuni kella 13:00-ni telefonil 35 40 344.

Liin nr 76 Jõhvi - Gorodenko - Vasknarva - Jõhvi

- Jäävad ära väljumised T 15:00 ja R 20:00 Vasknarva-Jõhvi

Liin nr 551 Jõhvi - Rannapungerja - Tudulinna - Avinurme

- Jõhvi bussijaamast uus väljumine E-L 13:15 (seni 12:20) ja läbib Jõhvi vaksali peatust 13:17.

Kõik Ida-Viru maakonnaliinide sõiduplaanid
www.peatus.ee ja www.ivytk.ee/soiduplaanid/
MTÜ Ida-Viru Ühistranspordikeskus
e-post: info@ivytk.ee

AVANEB UUE PERIOODI TEINE TAOTLUSVOOR

MTÜ Peipsi-Alutaguse Koostöökoda alustab Eesti maaelu arengukava 2023-2027 Leader meetme rakendamise raames projekti-taotluste vastuvõtmist meetmetele M1 ja M2.

Meetmemahud:

- M1 (Ettevõtlus) - 250 000 €
- M2 (Turism) - 150 000 €

Taotlusvoor on avatud 09.-15. november 2024 kella 12.00ni (taotlemine e-PRIA kaudu) ja esitatud projektitaotluste hindamistulemusi on oodata jaanuari alguseks. Abikõlblik piirkond on Alutaguse vald ja Mustvee valla osana endiste Lohusuu ja Avinurme valdade geograafilised territooriumid.

Info ja kontakt: www.pakmtty.ee

Külaliikumise Kodukant MAAPÄEV 2024

Kaja Niinlaup
Ida-Virumaa Külade Esindus
juhatuse esimees

Alustada tahan tänusõnadega Ida-Virumaa Alutaguse, Jõhvi, Toila ja Lüganuse Vallavalitsustele ning Narva-Jõesuu Linnavalitsusele, kes leidsid võimaluse meid toetada ja tegid nii meie delegatsiooni osavõtu Külaliikumise Kodukant poolt Võrus korraldatud 15. Maapäeval võimalikuks.

Meenutan, et esimese Maapäeva korraldas 1996. aastal Ida-Virumaa Külade Esindus Narva-Jõesuus. Täna on päeva korraldanud kõik 15 maakonda.

Olen püüdnud grupi kokku saada nii, et kaasatud oleksid maakonna kõik vallad ja Narva-Jõesuu linn, mille koosseisu kuuluvad ka külad. Aitäh neile, kes leidsid aega meiega koos kaks toredat päeva veeta.

Võru Maapäeva teemaks oli „Vunki küladele“ ja see erines eelmistest mitmel moel. Kohe alguses pakuti meile Võru maitseid, omapäraseid väikesi suupis- teid. Suupistelaua „Võrumaa maitseid“

koostamisel oli kasutatud 50 protsendi ulatuses mahetoodangut, samuti 50 prot- senti oli Uma Mekk märgisega võrumaist toodangut. Seejärel traditsioonilised avasõ- nad Võru linnapealt Kalvi Kõvalt, president Alar Kariselt, regionaal- ja põllumajandus- ministrilt Piret Hartmanilt, korraldajatelt; väike kontsert kohalikelt esinejatelt ning ühislaul „Küla elab“ koos Nedsaja Küla Bändiga. Meid esindas Aare Rebban. Jär- nes iga maakonna delegatsiooni ühispilet presidendi ja ministriga ning maakaardile oma maakonna pusletüki sobitamine.

Nii oligi käes aeg leida üles enda vali- tud teema mõttetalgutele sõitev buss ja uue seltskonnaga teele asuda. Mõttetalgud toimusid seitsmes eri külas Võrumaal järg- mistel teemadel:

1. Kuidas hoida paigaidentiteeti ja põliskultuuri kaasaegses Eestis?
2. Kuidas olla kogukonnana arvestatav partner KOVile ja riigile?
3. Kuidas kasvatada noortes kogukonnatunnet ja panustamista- het?
4. Kuidas müüa kultuuri, aga kogu- konda mitte maha müüa?

Maapiirkonna ettevõtjad saavad PRIAst taotleda toetust konkurentsivõime suurendamiseks

Tiia Tamm-Suik

Teabeosakond, pressiesindaja
Põllumajanduse Registre ja
Informatsiooni Amet

28. augustil avanes maapiirkonna ette- võtjate konkurentsivõime suurenda- mise investeringutoetuse taotluste vastuvõtt e-PRIAst. Uuendusena võe- takse taotlusi vastu pikema perioodi jooksul ehk kuni eelarvevahendid on ära kasutatud. Avanenud voo eelarve on 20 miljonit eurot.

Toetuse eesmärk on maapiirkonnas püsivalt tegutsevate mikro- ja väikeettevõt- jate konkurentsivõime kasvatamine, mis on omakorda eelduseks, et maapiirkonda tekivad uued atraktiivsed töökohad.

PRIA arengutoetuste osakonna teenusejuht Kristel Võsu palub taotle- jatel kindlasti planeeritavad tegevused, sealhulgas projekti finantseerimine, enne taotluse esitamist põhjalikult läbi mõelda ning tutvuda tähelepanelikult toetuse saamise tingimustega. „PRIA kodulehelt leiab toetuse materjalid ja ka augustis toimunud infopäeva salvestuse, millega palume kindlasti tutvuda. Pakume

taotlusvooru ajal ka juhendamist, mida soovitame samuti julgelt kasutada,“ lisab Kristel Võsu.

Toetuse puhul on kasutusel lihtsusta- tud kulumeetod, mis tähendab, et toetust antakse kindlas summas. Toetussumma määratakse kindlaks taotleja poolt koos taotlusega esitatud eelarveprojekti alusel. Esitatud taotlusi hindab hindamiskomis- jon määruses sätestatud hindamiskritee- riumite põhjal ning taotluste paremusjär- jestust ei moodustata. Nõuetekohased ja hindamiskriteeriumite miinimumnõue- tele vastavad taotlused rahuldatakse saa- bumise järjekorras kuni raha jätkub.

Toetus makstakse välja taotluse rahuldamise otsuses määratud kindlas summas ja taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud projekti oodatavate tulemuste täieliku saavutamise korral. Toetuse välja- maksmiseks ei pea toetuse saaja esitama kuludokumente iga üksiku kulu tõenda- miseks, vaid toetuse saajal tuleb PRIAle tõendada tegevuste elluviimise tulemust. Projekti on võimalik ellu viia ka mitmes jaos – ühe projekti võib jaotada kuni neljaks eraldiseisvaks etapiks, aga silmas peab pidama, et projekti saab etappideks jagada vaid juhul, kui need on iseseisvad

5. Kuidas suured muutused kogu- konna kasvatamise eesmärgil tööle panna?
6. Kui palju maksab üks kooskäiv kogukond?
7. Kuidas kogukond leevendab vanemaealiste kõrvalejäetust ja üksinduseriski?

Mõttetalgute tulemuste kokkuvõtted olid aluseks järgmisel päeval hääletatava doku- mendi „XV Eesti külade Maapäeva sõnu- mid Eesti juhtidele ja külakogukondadele aastateks 2024-2026“ koostamiseks.

Õhtuks kogunesid kõik 264 regist- reerunud osalejat Võrska Kuurortravikes- kusesse, et jätkata juba meelelahutusliku osaga. Pärast majutust ja õhtusööki jõuti käia ka ujumas ning siis tantsupõrandale Nedsaja Küla Bändi saatel jalga keeru- tama.

Järgmisel hommikul „lükati päev käima“, kuulati eelmise päeva lühikok- kuvõtteid mõttetalgutest, tehti valik (hääletati) Maapäeva lõppdokumenti minevate sõnumite kohta. Toimus arut- elu Maapäeva edasise formaadi kohta. Ühine otsus – Maapäev oli, on ja jääb. Uuendusi on alati võimalik töö käigus teha. Huvitav oli kuulata Maapäevaliste poolt kokku pandud sõnumit leelotajate esituses, Contra mahlakas sõnapruugis võro keeles, muistendina ja eesti keeles esitatuna.

Ja siis ühispilet, lõunasöök ja olidki otsa saanud kaks toredat päeva. Oli meeldiv kokku saada vanade tuttavatega ja sõlmida uusi tutvusi.

Aitäh kõikidele meie delegatsiooni liikmetele, kes leidsid aja, võimaluse ja tahtmise veeta meeldiv nädalavahetus Lõuna-Eestis. Suur tänu ka korraldaja- tele, kes tagasid tegusa nädalavahetuse.

Täpsem materjal tutvumiseks on leitav aadressilt: <https://kodukant.ee/tegemised/maapaev/>

tervikud, mis on võimalik pärast valmi- mist kasutusele võtta. Ehitise ehitamine on lubatud üksnes ühe etapina. Kristel Võsu rõhutab, et toetuse saajal tuleb pro- jekti iga etapp esialgu ellu viia täielikult omafinantseeringuga, alles seejärel saab toetuse väljamaksmiseks esitada makse- taotluse.

PRIA pakub toetuse taotlejatele taot- lusvooru kestel ka juhendamisteenust. See on hea lisavõimalus koos juhendajaga üle vaadata oma projekti sisu, taotlusel esitatav info ning vajalikud dokumen- did, et võimalikke murekohti ennetada. Juhendamisteenust saab kasutada telefoni teel ja selleks tuleb broneerida aeg PRIA kodulehel aadressil pria.ee/broneering.

Ülevaate toetuse sisu ja taotlemise tingimuste kohta leiab PRIA kodulehelt. 14. augustil toimus toetuse taotlejatele infopäev, mille materjalid leiab PRIA kodulehe toetuse lehelt saki „Abiks taot- lejale“ alt. Täpsed toetuse tingimused on kirjeldatud toetuse määruses.

Abi saab küsida, helistades PRIA inves- teeringutoetuste infotelefonil 737 7678. e-PRIA teenuste kasutamise abiinfo on kättesaadav e-PRIAst samm-sammult toi- minguid tehes.

Meeldetuletus lapsevanematele: kooli alguses tuleks vaadata üle ka laste vaktsineerimise seis

Tervisekassa, Terviseamet ja Eesti Perearstide Selts tuletavad lapsevanematele meelde, et kooli alguses tuleks vaadata üle ka lapse vaktsineerimise seis. Lapse koolieelne vaktsineerimiskalender sisaldab kaitset 12 nakkushaiguse vastu.

„Vaktsineerimine on väga tõhus ja ohutu viis oma lapse kaitsmiseks haiguste eest, mis võivad levida kiiresti ning tuua kaasa raskeid tüsistusi. Kooli algus on hea aeg lisaks koolitarvetele vaadata üle ka lapse vaktsineerimise seis,” ütles Tervisekassa vaktsineerimise teenusejuht Hanna Jäe. „Enne esimesse klassi minekut peaks perearsti juures lisaks koolieelsele tervisekontrollile tegema ära ka vaktsiini, mis annab kaitse difteeria, teetanuse, läkaköha ja lastehalvatuse vastu. Lisaks peaks laps olema saanud kooli alguseks kaitse ka leetrite, mumpsi ja punetiste vastu.”

Kooliteed alustava või kooli vahetava lapse muude dokumentide hulgas peab olema väljavõte lapse tervisekaardist, kuhu on kantud kõik lapsele juba tehtud vaktsineerimised. Lapsele tehtud vaktsineerimisi saab näha veebiportaalist: terviseportaal.ee. Kui Terviseportaal ei ole lapse vaktsineerimised näha, tuleks oma perearstilt paluda, et ta andmed Terviseportaalile kannaks.

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitusel peab nakkushaiguste leviku vältimiseks olema vaktsineeritud vähemalt 95% lastest. 95%-line vaktsineerimisega hõlmatus aitab tagada elanikkonna piisava kaitse ja takistab nakkushaiguste levikut vaktsineerimata inimeste seas. Terviseameti andmeil on Eestis ligi 25 000 last ohtlike nakkushaiguste vastu kaitseta.

Eesti Perearstide Seltsi juht, perearst dr Elle-Mall Sadrak soovitab lapsevanematel vaadata koos perearsti või pereõega üle oma laste vaktsineerimise seis ja teha vajalikud vaktsineerimised esimesel võimalusel. „Kui mistahes põhjusel on lapse vaktsineerimine õigel ajal tegemata jäänud või edasi lükkunud, siis nüüd on õige aeg uuesti alustada või puuduolevad vaktsiinid

ära teha,” ütles Elle-Mall Sadrak. „Lapse vaktsineerimisega aitame hoida ära haiguspuhanguid ja kaitseme nii ka oma lähikondseid - täiskasvanuid ja eakaid.”

Terviseameti peadirektori asetäitja Mari-Anne Härma sõnul ei ole tänu vaktsineerimisele mitmeid ohtlikke nakkushaigusi Eestis juba aastaid nähtud, kuid enamik neist on endiselt vaid ühe lennu- või laevareisi kaugusel. „Näiteks on ka sel aastal Eestis diagnoositud mitmeid leetrite ja läkaköha juhtumeid. Tegemist on ägedate haigustega, mis levivad endiselt paljudes Euroopa riikides. Selleks, et kaitsta oma lapsi ning nende raskete haiguste laiemalt levikut Eestis ära hoida, on oluline jälgida lapse vaktsineerimiskalendrit ja teha kõik vaktsineerimised õigeaegselt,” ütles Mari-Anne Härma.

2023. aasta andmetel on kõigest 2-aastastest lastest difteeria, teetanuse, läkaköha ja lastehalvatuse, leetrite, mumpsi ning punetiste vastu vaktsineeritud soovituslik

95% asemel 84%. Kõigest 14-aastastest noortest on leetrite, mumpsi ja punetiste vastu kaitstud 73%. 16-aastastest on difteeria, teetanuse ja läkaköha vastu vaktsineeritud Eestis keskmiselt 78%.

Riikliku immuniseerimiskava eesmärk on tagada laste ja noorukite õigeaegne vaktsineerimisega hõlmatus. Selleks hangib riik kõik kavas ettenähtud vaktsiinid.

Eestis võimaldatakse tasuta vaktsineerimist lastele ja noortele tuberkuloosi, B-viirushepatiidi, rotaviirusnakkuse, difteeria, teetanuse, läkaköha, punetiste, leetrite, mumpsi, lastehalvatuse, HPV ja b-tüübi hemofiilusnakkuse vastu. Täiskasvanuid vaktsineeritakse difteeria-teetanuse vastu iga kümne aasta tagant. Samuti võimaldatakse tasuta gripivaktsiini riskirühmadele, sh kuni 7-aastastele lastele.

Rohkem infot: www.vaktsineeri.ee
Vaata ka: Lapse koolieelne vaktsineerimiskalender

VAIMSE TERVISE ESMAABI koolitused teismeliste laste vanematele

Koolitusel saad teadmisi, kuidas märgata teismelise vaimse tervise muresid ning pakkuda esmast toetust.

Peaasi.ee kutsub teismeliste vanemaid tasuta vaimse tervise esmaabi koolitusele

Uuringute järgi kogeb 33% teismelistest madalat vaimset heaolu, umbes kolmandik teismelistest on kurvad ja masendunud. Iga kümnes noor tunneb, et tal ei ole kellegagi oma muret jagada. Samal ajal on 82% teismeliste laste vanematest mures oma lapse vaimse tervise pärast ja ligi pooled (44%) ei tea, kas on piisavalt põhjust tegutseda.

Vaimse tervise esmaabi koolitused annavad vanematele vajalikud teadmised ja oskused, et märgata ja toetada last vaimse tervise raskuste korral. Koolitusel saab lapsevanem teadmisi teismelise arengufaasi eripärade, levinumate vaimse tervise murede ja häirete, häbimärgistamise ja abi andmise võimaluste kohta. Koolitusel õpitakse ka, kuidas iseennast lapsevanemana paremini hoida ja mida enda toetamiseks teha saab.

Vaimse tervise esmaabi koolitusi viivad läbi Peaasi.ee vaimse tervise esmaabi koolitaja sertifikaadiga koolitajad.

Vali allpool olevatest koolitusaegadest endale sobivaim, registreeru ja kohtume koolitusel!

- SEPTEMBER:
- 26.–27.09 ja 04.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- OKTOOBER:
2. ja 9.10.24 otsekontaktis koolitus Tallinnas, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 5.–6.10. ja 10.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 8.–9.10. ja 15.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 10.–11.10. ja 17.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 12.–13.10. ja 19.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 17.–18.10. ja 28.10.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 21.–22.10. ja 4.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- NOVEMBER:
- 5.–6.11. ja 12.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 7.–8.11. ja 15.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 9.–10.11. ja 14.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 14.–15.11. ja 25.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 16.–17.11. ja 23.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 21.–22.11. ja 29.11.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- DESEMBER:
- 2–3.12. ja 9.12.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 3–4.12. ja 10.12.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- 5–6.12. ja 13.12.24 Zoomis, registreerimisvorm [kodulehel](#)
- Lisainfo:** <https://esmaabi.peaasi.ee/registreeri-koolitusele/>
Küsimuste korral kirjuta peaasi@peaasi.ee

Hooldekodus elavatele inimestele lõpetatakse üksi elava pensionäri toetuse maksmine

Anett Sihver
Meediasuhete nõunik
Sotsiaalministeerium

Sotsiaalministeerium saatis kooskõlastusringile eelnõu, millega lõpetatakse tuleva aasta esimesest jaanuarist hooldekodus elavatele inimestele üksi elava pensionäri toetuse maksmine. Muudatus tuleneb mullu juulis jõustunud hooldereformist, millega vähendati inimeste omaosalust hooldekodukoha tasumisel.

„Hooldereformi tulemusel tasub avalik sektor hooldekodu kohatasust hoolduskomponendi, mis on keskmiselt 590 eurot. Seetõttu ei ole täiendav 200-eurone aastas korra makstav sotsiaaltoetus hooldekodus elavatele vanaduspensionäridele enam eesmärgipärane,” sõnas sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo. Üksi elava pensionäri 200-eurose toetuse eesmärk on aga toetada neid pensionäre, kes elavad üksi ja mitte hooldekodus.

Hooldereformi tulemusena ei tasu hooldekodus elavad pensionärid enam täies mahus hooldekodus elamise kulusid ning sellest tulenevalt lõpetatakse alates 2025. aastast pensionäritoetuse maksmine üldhooldekodus ja erihooldekodus elavatele ja kogukonnas elamise teenust saavatele isikutele.

200-eurost üksi elava pensionäri toetust maksab riik vanaduspensionäri ealisele üksi elavale pensionäri, kelle sissetulek jäi alla pensionäritoetuse maksmise määra (2024. aastal 853 eurot). Erand on seni kehtinud ööpäevaringset hooldusteenust saavale vanaduspensionäri ealisele inimestele, kelle puhul ei kontrollitud üksi elamist, vaid pensionäritoetust maksti, kui tema vanaduspensionäri suurus oli alla pensionäritoetuse maksmise määra.

Prognooside kohaselt ei maksta pensionäritoetust 2025. aastal ca 6700 isikule. 2023. aastal sai pensionäritoetust koos hoolekandeasutuses olevate isikutega 63 500 isikut. Prognooside kohaselt vähenevad riigieelarve kulud 2025. aastal ligikaudu 1 340 000 eurot ja 2026. aastal ligikaudu 1 380 000 eurot, jõudes 2028. aastaks 1 540 000 euronii.

Eelnõu on leitav eelnõude infosüsteemis EIS.

Suitsiidide ennetamisest

Kirsi Pruudel
meediasuhete nõunik
Sotsiaalministeerium

Igal aastal sureb Eestis suitsiidi tõttu ligikaudu 200 inimest. Suitsiidide ennetamine on ühiskonnas kõigi vastutus: õigeaegse märkamisega on võimalik päästa nii mõnigi elu.

Terviseminister Riina Sikkuti sõnul on esimeseks sammuks vaimse tervise häbimärgistamise vähendamine. „Vaimse tervise probleemid ei olene vanusest või soost. Neid võib esineda meil kõigil ja need võivad nii tabada ootamatult kui ka kujuneda pika aja jooksul. Seega on ka võimalusi ennetada ja abistada väga erinevaid – tähtis on märgata, ära tunda ja teada, kust abi leida,” sõnas Sikkuti ning lisas, et samal ajal on riik võtnud eesmärgiks suurendada teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti.

Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna ekspert ja suitsiidienetuse tegevuskava projektijuht Dr. Zrinka Laido

sõnul on suitsiidide ennetamisel üks võtme kohti kogukonna ja lähedaste tugi. „Sotsiaalne toetus on üks tugevamaid suitsiidide ennetamise vahendeid. Tugevad kogukondlikud sidemed aitavad vähendada üksildust ja tõrjutust. Tihti võib piisata ühest avatud vestlusest,” selgitas ta.

Eelmisel aastal suri Eestis suitsiidi tõttu 192 inimest. Riskialtimateks on mehed ja noored, pea 75% surmadest esineb meeste seas. Lisaks kaotatud eludele mõjutab sündmus tugevalt peresid ja kogukondi, iga suitsiid mõjutab keskmiselt 135 suitsiidi teinud inimese lähikondlast. See tähendab, et suitsiidi tõttu kannatab igal aastal umbes 27 000 inimest.

Zrinka Laido sõnul on enesetappude ennetamisel kõige olulisem avatud suhtlemine. „Meie kohustus on pakkuda tuge ja lootust neile, kes seda vajavad. Julge küsida ja abi pakkuda,” rääkis ta ja lisas, et suitsiidide ennetamine on meie kõigi vastutus.

Kui kahtlustad, et inimene, kellega suhtled, võib kaaluda enesetappu, on ülioluline seda otse küsida. See võib avada ukse abi saamiseks ja aidata päästa kellegi elu.

Alutaguse valla õpilasmaleva aasta malevlane

Kaisa Kivend

Sel suvel toimus traditsiooniline Alutaguse Õpilasmalev. Kahe nädala jooksul korrasime erinevaid kohti meie vallas. Eriti meeldis Kauksi rannas liiva seest prügi korjamine ja laudtee puhastamine.

Malevas töötasime iga ilmaga ja lisaks töötegemisele sai teiste malevlastega tutvuda ning kogemusi jagada.

Õpilasmaleva lõppedes toimus Kurtnas lõpupidu, kus toimus ka aasta malevlaste (poiss/tüdruk) väljaselgitamine. Olin malevas esimest aastat ja üllatusin, et mind valiti Kurtna rühma poolt üheks kandidaadiks. Lisaku ja Mäetaguse pidid samuti valima. Kolme rühma peale kokku valiti aasta malevlane – tüdruk ja poiss.

Aasta malevlaseks saamise ülesanded olid väga huvitavad, kus sai ennast mitmekülgselt näidata. Oli vaja teadmisi, loovust, kiirust, head suhtlemist jne.

Kokkuvõttes võin öelda, et jäin endaga rahule. Alguses olin väga närvis, aga ülesannete lahendamise käigus kadus see närv ära.

Alutaguse Õpilasmaleva aasta malevlasteks said sellel aasta mina, Kaisa Kivend, Kurtna rühmast ja Andre Tihane Mäetaguse/lisaku liitühmast.

Lõpus lõikasime koos teise aasta malevlasega torti kõigile ja nautisime pidu.

Ootan juba väga järgmist malevat!

Foto Laura Treilmann

Foto Kristiina Avel

Iisaku Kunstide Kool 35

Pille Nagel

Iisaku Kunstide Kooli direktor

Taas on alanud uus õppeaasta. Kunstide kooli jaoks on tegemist juubeliaastaga. 5. oktoobril 1989. aastal sai kunstide kooli lugu oma alguse. Tähtpäeva tähistame 16. novembril. Kõik, kes te meie kooli heale käekäigule kaasa elate, olete südamest oodatud. Traditsiooniliselt avame näituse Iisaku Kihelkonna Muuseumis ja korraldame kontserdi Iisaku rahvamajas. Rongkäik on samuti plaanis ja sünnipäevavortti pakume ka. Kindlasti oleme rõõmsad, kui meie vilistlased soovivad meie kontserdil esinemisnumbrit ja sõnavõttudega üles astuda. Endiste õpilastega ja töökaaslastega kohtumine on alati liigutav. Me ootame neid kohtumisi väga ning meenutame veel aastaid hiljemgi.

Kui võrrelda huviharidust huvitegevusega, siis minu arvates on kunstide kooli üheks suureks väärtuseks järjepidevus. Huviringid toimuvad eelkõige entusiastide äranägemisel ja eestvedamisel. Kui entusiast

lahkub, siis harva juhtub, et keegi tema töö üle võtab ja samamoodi jätkab. Ma ei oska nimetada ühtegi ringi, mis oleks tegutsenud 35 aastat järjepanu. Kindlasti neid on, aga pigem on ringitegevus siiski natuke ajutisema loomuga. Kunstide koolis aga ainult entusiastid töötavadki. Meie töö on ka meie kirk. Kuna töötame õppekava alusel, siis ühe entusiasti lahkudes leitakse uus ja töö jätkub üsna sarnaste põhimõtete järgi.

35 aasta jooksul oleme soetanud koolile korralikud õppevahendid ja pillipargi. Meeskond on tore ja koostööne, huvilisi õppijaid jätkub. Suhtlus koduga on kolinud paberpäevikutest Stuudiumi. Kasutame kaasaegseid tehnika võimalusi ja nutivahendeid. 35 aastaga on väga palju muutunud. Kuid midagi on ikka muutumatu – kõige tähtsam on inimeselt inimesele suhtlus ja õpetaja näpunäidete toel oma valitud huvialal paremaks saamine. 35 aastat oleme panustanud kodukandis kvaliteetse elukeskkonna loomisesse ja jätkame heal meelel, ikka koos eluga muutudes ja samal ajal kõige sügavamais vaimses ainsamaks jäädes.

Kurtna seltsimaja tegemistest aasta viimasel veerandil

Ene Raudar

Kurtna seltsimaja juhataja

Eks see aastake hakkagi juba vaikselt finiši poole tüürima. Küllap paljudel, nii oli/on ka kultuuritegijail igati tihe aasta. No viimane veerand on veel ees, kuid juba on ka kaardistatud eeloleva kevade tegevused ning käimas on arutelud järgmise suve sündmuste teemadel. Vaatame siiski veel lähitulevikku. Mis suunas Kurtna seltsimaja samme seab ja milliste ootustega edasi astub.

Aasta alguses käima läkatud kesknädala kohtumiste sari sai kevadeks kenasti hoo sisse ja peatumiseks pole põhjust. Jätkame, kuid õige pisut aeglasemas tempos. Et oleks lihtsam meelde jätta, siis toimumise aeg ja intervall saab olema iga kuu kolmandal kolmapäeval, kell kolm. Sügishooaja kohtumistele ootan kõiki alates oktoobrist.

Iga kuu teisel teisipäeval kl 11 koguneb seltsimaja saali kevadel alustanud lauluklubi. Sedapuhku uue eestvedajaga. Klaveri taga võtab koha sisse Elda Käär. Oodatud on kõik huvilised lähemalt ja kaugemalt, mida rohkem, seda uhkem... Ja mis kõige olulisem – viisipidamine ei ole eelduseks. Laulud on tuttavad ja sõnad ees, sekka jagub jutuaajamist ja kohvipause.

Ülejäänud teisipäevadel samal ajal jätkab regulaarset tegutsemist käsitööring, et mitmete aastate jooksul kogutud nippe ja kogemusi omavahel jagada ning üheskoos uut luua. Üheks eesmärgiks on meie seltsimaja kingi- ja meeneriulit omatehtuga täiendada.

Korra kuus, kindlasti nädalavahe-tuse päeval, saavad uusi käsitöönippe õppida need, kel argipäeval võimalust pole. Sellistest õpitubadest jagame infot eraldi ning neil juhtudel rakendub ka osalustasu.

Kuni aasta lõpuni iga kuu esimesel esmaspäeval kella 10–14 pakub Kurtna seltsimajas juuksuriteenust Urve Roosimägi. Mõistetavatel põhjustel ei ole võimalik teha keemilisi lokke ega juuste värvimist, kuid juukselõikuse ja soengu sättimise järjekorda võib lahesti registreerida tel 5277994 (Ene). Püüame aasta lõpus kokku võtta, kas sellise teenuse vastu oleks huvi ka jätkuvalt ning siis seame edasised plaanid ja sõlmime lepped.

Endiselt ootame iga kuu viimasel teisipäeval kogukondi ja kõiki huvilisi mõttemängudes mõõtu võtma. Siin aga kehtib esimese toimumiskorra erand, mil tähistame rahvusvahelist muusikapäeva ning oktoobrikuu mänguõhtu teeme kuu esimesel päeval ära, kuid boonuseks on külas muusik Tõnu

Raadik, kes argiohtusse oma viiuliga elevust loob. Viktoriini teemad on mõistagi muusikaga seotud ja vastused kõigil varrukast võtta.

Viiuliviise jagub oktoobrikuusse veelgi. Ühel kenal laupäeval, mil seltsimajja on oodatud kõik maitsetega mängijad, küpsetajad, hoidistajad ja mõistagi ka kõige selle mekkijad, tuleb üle pika aja taas külla muusikust sünoptik Ele Pedassaar poja Ukoga ja kingivad meile ühe kena kontserdi. Kuna 19. oktoober on ka hõimupäev, jagub külalisi veelgi.

... Nagu jagub ka uusi väljapane-kuid. Sügisehakust on üleval kaks näitust – Jaanus Leki fotonäitus „Jalutus-käik Lahemaal“ alumisel korrusel ning Žanna Toht'i maalid ülemise korruse saalis. Žanna on mari rahvusest kunstnik ja õpetaja, kellega on võimalik tutvuda eelpool mainitud hõimupäeval. Jaanus tuleb aga külla oktoobrikuu lõpus, sest tema tegemistega on paslik tähelepanu pöörata filmipärandipäevale. Detsembrikuu alguse kohtumiseks oleme juba käed löönud Märt Treieriga, kes oma novembris ilmuva raamatu „ÄRA“ esitlusel on lubanud ka klaveril musitseerida.

Selja taha jäänud sündmustest tulvil suvi jättis aga siiski ruumi ka reisimisele ja kõigi teiste rõõmuks jagub neidki, kes oma muljeid jagamas on. Nimetame

Kurtna seltsimaja. Foto Margit Kurvits

sarja Reisijuttude Reedeks ning teeme algust 11. oktoobril. Esimesel õhtul „käime ära“ Hollandis, novembris saame osa Itaaliast ja detsembris kaame Andaluusiast. Igasse reisiõhtusse jagub hulganisti fotosid ja sealse maa muusikat. Mine tea, äkki maitseidki.

Kenaks traditsiooniks on kujunenud ka hingedeaja kontsert Illuka kirikus. Sel aastal on kõik oodatud osa saama käsikellade ansambli Campanelli kaunist kavast 3. novembril, kl 14. Pääsmeks on eesmärgistatud vabaannetus, mille toel kavandab kogudus järgmisel suvel paigaldada tammepuust mälestuspingi

kõigile meie seast lahkunud endistele kirikuteeniiaile ning millega tähistatakse Illuka kiriku 95. aastapäeva.

Jõulujuttu on hetkel ehk pisut kohatu rääkida, kuid et teaks varakult arvestada, siis nagu eelneval kolmel aastalgi, kutsub Kurtna kogukonnarahvas kõiki üheskoos teist adventi tähistama. Noortekeskuse ja aktiivsemate kooliõpilaste kaasabil ja eestvedamisel jagub muusikalist meelelahutust, jõulueelset kauplemist ning maitsevaid pannkooke. Kuid kõige selle kohta levib täpsemalt infot siis, kui aeg küps.

Kena sügishooaega kõigile!

Kes koputab, sellele tehakse lahti

Eesti vanasõna

NORF ehk Noorte Oma Räpifestival on lisaku noorte endi poolt ellu kutsutud üle-eestiline muusikasündmus, mis sai tänavu suvel teoks juba neljandat korda. See on kogunud kenasti tuntuust ja kiitust, 2022. aastal saadi mitmeid preemiaid: KULKA aastapreemia Ida-Virumaa ekspertgrupi poolt, Hea Eeskuju grupi preemia, Ida-Virumaa loomemajanduse arendaja preemia. Ometi kuulsin enne tänavust festivali, et nüüd jääb see küll viimaseks. Miks nii, räägime sellest ja muustki Jonathan Habakuke, NORFi idee autori ja eestvedajaga.

Merle Pikhoff
Alutaguse valla ajalehe toimetaja

No tänaseks on juba mõtted muutunud. Lihtsalt kogu see projektide kirjutamine ja muu asjaajamine võtab aastaga ikka nii läbi ning mingil hetkel on tunne, et üldse ei jaks enam. Aga kui sündmus möödus ja saad nii palju head tagasisidet, siis tuleb energiat tagasi ja oled taas valmis panustama. Esinejad näiteks ütlevad, et NORF on nende kodu ja just siin nad tahavadki üles astuda, publik kiidab ja ütleb, et tegemist on Eesti parima festivaliga, turvamehed, kes on värskest tulnud Euroopas tuntud artisti kontserdilt, kiidavad, et siin on ikka palju ägedam... Kuidas siis öelda, et ei tee enam!

Kas tõesti eestlane tuleb ja ütleb?
No tegelikult enamus neist kirjutavad hiljem, aga on ka palju neid, kes otse kohapeal ütlevad.

Tuttavad, võõrad?
Ikka põhiliselt võõrad, või õigemini ainult võõrad. Kohale tuleb ka rahvas ikka põhiliselt väljaspoolt Ida-Virumaa, ei teagi, miks nii. Kuigi jah, asi on siiski vahepeal veidi muutunud ja juba ikka eksib ka omi NORF-ile.

Üksi ju sellist asja ei tee, kes on su põhilised abilised?
Vanemad ja sõbrad. Meeskond ikka vahetub igal aastal, aga mõned on ka sellised, kes on olnud asja juures algusest peale. Näiteks Hanna-Liisa ja Mirtel, minu endised klassiõed lisaku Gümnaasiumist. No ja loomulikult minu pere on selles alati minuga koos.

Eks sellest on vist juttu juba olnud ka, aga kuidas sa NORF-i mõtteni jõudsid?

Kirjutan ka ise räppmuusikat ja tahtsin sellega kusagil esineda, perega siis mõtlesimegi algul väikese kontserdi peale, kus saaks peale minu veel mõni noor üles astuda ja kuidagi iseenesest kasvas sellest mõttest omakorda välja festivali idee. Ei ole ju tegelikult kuigi palju selliseid ettevõtmisi, kus alustavad räpparid oleks väga oodatud. Eesti hip-hop festivalile saaks ju ka põhimõtteliselt kandideerida, aga sinna pääsevad esinema väga vähesed. Meie soovime mahutada kavas võimalikult palju uusi artiste.

Kas tahtjaid on palju ja kes teeb valiku?
Esimesel aastal sai lavale kusagil 80 % soovijatest, tänavu võis see suhe olla pooleks või isegi natuke alla poole sai lõpuks festivalile.

Korraldustiimiga vaatame kandideerijaid natuke laiemalt, ei hinda ainult laulude headust vaid meie jaoks on oluline ka energia, mis võiks publikut käivitada. Suur eelis on ka neil, kes ei ole veel seni üldse esineda saanud ehk siis veidi eelistame päris uusi ja nooremaid tulijaid.

Kas on ka neid, kes on mitmendat korda kandideerinud ja lavale pääsenud?
Neid ikka on, kes on paar korda käinud, aga näiteks selline äge artist nagu Lilkeemik on käinud kõikidel nendel

kordadel, kui meie festival on olnud üle-eestiline.

NORF nimetusena kõlab väga hästi, tegite korralikud mõttetalgud?
Tegelikult tuli lühend NORF enne ja siis sai n-ö tähendusega täidetud.

Tänavu me enam ei rõhutanud seda noorte oma, vaid kutsusime kõiki räpihuvilisi sõltumata vanusest.

Et kui teen uueks suveks räpi, võin kandideerida?

Esinejatele siiski on vanusepiirang, aga me ei taha enam laiemale üldsusele reklaamida seda kui ainult noorte pidu. Tegelikult on see tore koguperefestival, kust leiavad kõik enda jaoks meelepärast muusikat. Võibolla selle noorte asja rõhutamisega ongi meedias mindud liiale ja see ehk hoiab eemal natuke nii Alutaguse valla kui ka Ida-Virumaa inimesi üldiselt.

Kohal on käinud erinevaid tuntud artiste, keda on olnud kõige keerukam siia saada, kes on sulle endale kõige rohkem meeldinud?

Meie eesmärk on, et igal festivalil oleks kohal 3 või 4 n-ö nimega artisti ja üks neist võiks kindlasti olla naine. Vaatame sellise pilguga, et on tuntud ja pole siikanti eriti varem esinema sattunud.

Reketiga suhtlemine oli vist kõige keerulisem, sest see käis läbi *manageri*, keda ta vahepeal vahetas ja seetõttu infovahetus võibolla natuke venis. Reket inimesena on aga ülimalt lahe ja kogu meie ettevõtmise osas väga toetav.

Mu enda lemmikud on vist olnud An-Marlen ja boypepperoni, nende muusikat ma kuulan ja see meeldib mulle hetkel väga. Nad on hästi toredad suhtlejad ka.

Kuidas staaridega suhtlemine sujub, on see keeruline ja tõstab korralikult pulssi? Ma kujutan ette, et see ei ole nendelegi just igapäevane, et festivalikutse osas võtab ühendust sinu vanune inimene. (Tuletan siinkohal meelde, et tegemist oli tänavu 4. festivaliga ja Jonathan on praegu 17 aastane. Eks siis väike matemaatika ja saate aru, kui vanalt ta oma esimese kutse esitas.)
Esimesed tuntud artistid olid Clicherik & Mäx ning Heleza. Nad kõik on erinevad. Mõne puhul eeldad, et nii „kõva tegijana“ on äkki veidi üleolev, aga tuleb välja, et üldse mitte ja siis mõned värskevad tulijad käituvad juba suhteliselt staaridena. Algusaastatel oli juhuseid küll, kus sain *manageridelt* üsna ehmatavaid ja otsekoheseid vastuseid. Ilmselt ei saadud aru, et suheldakse noortega. Samas on ka vastupidiseid näiteid. Väga toetav, hea ja tore koostöö on mul olnud Karl Tammega, kelle kaudu on NORF-il esinemas käinud Heleza, Pluuto, Kewin (endine Kaw). Üldiselt käib kogu suhtlus e-kirjade teel ja sellega ma olen juba üsna harjunud, aga kui mõnikord on vaja kellelegi otse helistada, siis võtab vahetevahel hääle värisema küll.

Tahame igal aastal pakkuda kedagi/midagi uut, sest soov on ikka areneda ja seega on kogu aeg ka uued väljakutsed ning tuleb uusi asju õppida. Mõtleme nüüd juba ka mingi välismaise artisti peale.

No kui juba sellised plaanid, kas siis jääte üldse lisakusse või vaatate linna poole?
Vahepeal oli korra mõte, et läheks mõnda linna, et oleks lihtsam publikut

Tahame igal aastal pakkuda kedagi/midagi uut, sest soov on ikka areneda ja seega on kogu aeg ka uued väljakutsed ning tuleb uusi asju õppida.

saada, aga tagasiside esinejatelt, et siin on nii mõnus atmosfäär, hoiab meid ilmselt ikka lisakus edasi.

Lõpetasid Iisakus põhikooli 2023. aasta kevadel ja läksid õppima hoopis Rakverre, aga tänavu jätkad kooliteed Jõhvi Gümnaasiumis. Miks nii?

Rakveres oli kool normaalne, õpetajad ja klassikaaslased ka, aga ikka kuidagi nukker oli õhtuti ükski ühikas, kuhu sõpru ei tohi kutsuda jne. Minnes tundus see kõik lihtsam ja ägedam, aga ikka väga mõnus on õhtuti koju tulla, ema teeb süüa jne.

Kuidas Jõhvi Gümnaasium tundub?
Kooliaasta on veel üsna alguses, aga praegu tundub normaalne. Eks mul on seal mõned Iisaku aegsed klassikaaslased ees ka.

Sinu huvide ring on laiem kui vaid räppmuusika, teist suve järjest tegid ju kaasa siin meil etenduses „Kõik roosid...“ ja mäletan, et juba päris väikese põnnina osalesid erinevatel reklaamivõtetel. Oled Jõhvis leidnud ka juba mingeid huvitegevusi?

Mul on hetkel selline seis, et osade asjadega olen ma Rakvere koolis jõudnud ette, aga on ka neid asju, mida pean järgi tegema (õppekavad ei kattu), seega on päris pingeline, nii et ma huviringe pole tegelikult uudistanud.

Aga tegelen videotega, teen sündmuste videosid ja vähemtuntud artistidele muusikavideosid.

See videohuvi on olnud mul juba päris pikka aega. Võtetel käies meeldiski mulle rohkem see, mis toimub kaamera taga ja nii olengi mõelnud end tulevikus siduda näiteks režiiga ja jätkata õpinguid Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia ja kunstide instituudis. Sinna on muidugi päris kõva konkurss, aga eks ma püüan. Olen seal juba ka ühe stsenaaristika kursuse läbinud.

Tuult tiibadesse ja jääme siis S. NORF-i ootama!

Foto Ene Raudar

Atsalama Maitsemeister 2024 on Reet Rebban

Ene Raudar

MTÜ Atsalama Külaseltsi eestvedaja
Atsalama külalaada korraldaja

Tänavu neljandat korda toimunud Atsalama külalaadal valiti teist korda kohalikku maitsemeistrit. Eelmisel aastal viis tiitli Varesmetsa külla Anne Krivan, tänavune tiitel jäi koju. Põllega pärjati Reet Rebban, kelle maitsete komplekt pälvis kõigi testijate üldise heakskiidu.

Laadale lisab teatud moel elevust asjaolu, kui perenaised oma köögikunsti teistega jagada soovivad. Korraldajate poolt on neli hindajat, kes autoreid (esialgu) ei tea, omavahel eelnevalt ei suhtle ja kel ei pea tingimata kokanduse taust olema. Kui maitsemisele on ring peale tehtud, tekib arutelu ja selgub pingejada. Nii tundub hinnang aus ja õiglane. Igal aastal on uued maitsetestijad, kellele ettepanek alles eelmisel päeval tehakse.

Korraldajad jagavad tunnustust kõigile, kuid Atsalama maitsemeistri põlle saab hindajate poolt enim kiidusõnu kogunud tööde autor. Tänavu tõi maitsete lauale oma hoidiseid ja küpsetisi 13 tegijat, nende seas üks mees ja üks 12aastane tüdruk. Mõni poetas purgikese, mõni mitu toodet. Loodetavasti innustab see uusi tegijaid liituma ja seniseid tegijaid uusi maitseid looma. Igal juhul kutsume kõiki oma köögikunstinippe teistega jagama. Kohtumiseni järgmise aasta Atsalama külalaadal.

Foto erakogu

Nadezda Rätsep kirjutab:

„Sõbranna Aili kinkis mulle sünnipäevaks kõrgete päevalillede seemned. Külvasin seemned potti aprilli alguses ja istutasin mais kasvukohale. Täna on kõige kõrgem päevalill sirgunud 4 meetri ja 10 cm kõrguseks. Rõõmus tab meid ja kui seemned küpseks saavad, ka linde.“

SAHARGU KÜLA 160

Hille Karp

Sahargu Külaselts MTÜ

*Seadke sammud Sahargusse,
aastapäeva tähistama,
tulge oma juurte juurde,
kaunist kodukohta kaema!
Vanu tuttavaid vaatama,
uusi sõprusi sõlmima
suve lõppu lõpetama,
nooruspõlve meenutama,
vanu pilte vaatama.
Võtke kaasa vanakesed,
lapsepabulad pisikesed.
Tulge piknikku pidama,
ühes lauas jooma, sööma
löötsa saatel tantsu lööma,
et tuju tõuseks taevani
ja pidu oleks pilvini!*

Just nõnda kutsus Eve Kõrgemäe talust Sahargu viiendat külapäeva ja küla 160. aastapäeva jätkama, mis toimus 3. augustil Tānavaotsa talus. Sahargu küla kokkutulekud on kahe aastakümne jooksul ühendanud peresid ning endist Kesavälja ja Sahargu kogukonda luues mälestusi ja jagades lugusid, mis kestavad põlvest põlve. See päev toob kokku "esimeses vabariigis" sündinud vanavanemad ja mujal töötavad lapselapsed.

Nagu alati algas pidu lipu heiskamisega. Meid oli tulnud tervitama ka Alutaguse vallavanem Tauno Võhmar. Kui pidukõned peetud, kinnitati keha piknikukorvidest. Lõbus oli mne-moturniir, kus kiireim õige vastaja sai auhinna "priske" kommi. Külapäeva toetuseks toimus ka heategevuslik loterii- iga loos võidab. Võitudeks oli kohalik talutootang ja käsitöö: küüslaugud, kõrvitsad, munad, moosid, mesi, saunavihad, sokid, kindad, kõrvarõngad jne. Üles oli seatud ajalugu tutvustav fotostend ning Sahargu ja Kesavälja omaaegne talude plaan. Kuna Sahargu oli vanasti vokimeistrite küla, sai oma ketramis- ja kraasimisostkust ka proovida. Laine ja Madis Rohi poolt organiseeritud mängudega lustisid lapsed. Päeva lõppedes võis rõõmsalt jalga keerutada Laekvere löötsamehe Ants Habakuke lugude saatel ning laulda koos kohaliku "meesansambliga".

Külapäev läks igati korda ja jääb meelde kauni mälestusena, luues uusi sidemeid ja tugevdades vanu.

Suur tänu Alutaguse Vallavalitsusele, kes külapäeva läbiviimist toetas.

Suur tänu kõikidele abilistele ja külalistele.

Fotod Hille Karp

Puhatu külapäev 2024 – põnev ja õpetlik üritus

Puhatu Selts

24. augustil 2024 toimus Puhatus juba 13. korda oodatud külapäev, mis tõi kokku kohalikke ja kaugemalt tulnud külastajaid. Nagu alati, oli päev täis toredaid tegevusi, põnevaid etteasteid ja uusi teadmisi.

Seekord oli erikülaliseks Päästeamet, kes jagas osalejatele väärtuslikku teavet kriisideks valmistumise kohta. Päevakava pakkus ka meelelahutust ja käsitöö ostmise ning tegemise võimalust. Kohalviibijad said nautida kauneid luuletusi, samuti kostis Puhatu külaväljakul akordioni ja karmoška meloodiline muusika ning ei puudunud ka toredad tantsud, millele sai igaüks kaasa elada.

Lisaks muusika ja tantsuga rikastatud programmile pakkus erilist huvi perekond Kurve, kes tutvustas oma haagissuvilat ja jagas põnevaid seiklusi, mida nad on Euroopas tuhandeid kilomeetreid reisides läbi elanud.

Taas oli rõõm kõiki vanu ja uusi tuttavaid näha ning veeta koos sisukas ja lõbus päev. Eriline tänu vallavanemale ja volikogu esimehele, kes tulid meile külla ning kellega kohalikud said oma muresid ja rõõme jagada.

Külapäev on aasta oodatuid sündmus, mis toob kogukonna kokku ja aitab hoida sidemeid. Jääme ootama järgmist aastat, mil loodetavasti kohtume taas sama toredas seltskonnas!

Foto Andre Lüüde

ALUTAGUSE ÕPILASMALEV – väärtuslik kogemus kogu eluks!

Fotod Kärolin Kivestu

Kärolin Kivestu

Alutaguse Huvikeskuse juhataja

Malevasuvi tuli taas. 1.–14. juulini tegid Alutaguse vallas tööd Kurtina ning Mäetaguse-lisaku rühmad, kokku 45 noort üle Alutaguse valla. Malev ei ole noore jaoks pelgalt töö tegemise koht, vaid see õpetab koostööd, üksteisega arvestamist, aitab märgata oma kodukanti, saada uusi sõpru kogu eluks ning väärtuslike kogemusi edaspidiseks tööturul hakkama saamiseks.

Maleva korraldamine kestab tegelikult kogu aasta, kohe aasta alguses saatsime välja vastava info ja enne kandideerimise tähtaega toimus noortele Töötukassa poolt CV koostamise koolitus. Malevasse oli võimalik kandideerida kõikidel 13-18 aastastel Alutaguse valla noortel- tuli esitada registreerimisavaldus ning saata oma CV, mille vormile piiranguid ei olnud. Juba esimene samm malevasse kandideerimisel näitas, kui tähtis on tegelikult noortele tööle kandideerimise tagamaade selgitus ning korrektsete dokumentide koostamise õpetamine. Vastavate oskuste arendamine vajaks noorte seas kindlasti rohkem tähelepanu. Malevasse kandideerimine on nagu igale teisele töökohale kandideerimine.

Peale avalduste laekumist viisime aprillis läbi individuaalsed töövestlused valla kolmes piirkonnas ning selleks, et aru saada, kuidas noored meeskonnas hakkama saaksid, andsime neile lahendada meeskonnaülesandeid. Nii selgusid noored, kellel oli võimalus suvel asuda tööle Alutaguse Õpilasmalevas.

Malev on tõesti koht, kus noorel on turvalises keskkonnas võimalik läbi teha kõik tööle kandideerimine etapid koos juhendamise ja tagasisidega. Üheskoos arutasime, kuidas oleks olnud parem koostada oma CV-sid, millised puudujäägid olid dokumentidel ning kuidas neid järgmisel korral parandada; mis-moodi peaks käituma töövestlusel ning kuidas oleks sobilik töövestlusele minnes riietuda.

Peale vestlusi jäid noored ootama vastuseid malevasse saamise kohta. Kõigi malevasse saanutega sõlmisime töölepingud, millega noored said enne malevat ka tutvuda ning mille punkte tutvustati kõigile noortele ka esimesel tööpäeval veelkord üksikasjalikult koos tööohutusjuhenditega, et teadvustada noortele nende vastutust tööle asumisel. Ouline õppetund, et lepingud tuleb alati enne allkirjastamist läbi lugeda, sai ka noortele veel kord edasi antud.

Lisaks töö tegemisele on maleval ka teine pool, milleks on ühisüritused rühmade siseselt

ja ühise malevaga. Ühistegevused toimusid pärast tööpäeva ning olid samuti maleva lahutamatu osa. Malev algaski esimesel päeval ühise rongkäiguga läbi Mäetaguse aleviku ning avasündmusega Mäetaguse mõisaõuel, saateks maleva hümn „Maasika Klaarika“. Malevlastel tuli anda malevavanne, toimus ristimine ning mängiti tutvumismänge. Kokku saadi ka Illuka staadionil toimunud spordipäeval, maleva laulude esitamise sündmusel, kus külas käis ka Töötukassa esindaja, kes viis noortele läbi loengu tööelust ning maleva lõpupeol, kus vaadati maleva jooksul noorte poolt tehtud malevafilme ning selgitati välja Alutaguse Õpilasmaleva parimad aasta malevlased erinevate jõukatsumiste abil. Aasta malevlasteks said Kaisa Kivend ja Andre Tihane. Lisaks oli noortel võimalus endale valmistada tänava-reketid Merkuuri mobiilses töötoas.

Suur tänu kõigile tööandjatele, koostööpartneritele, rühmajuhendajatele Mirjamile, Kaidile, Küllile, Henryle, Avelile ja Kermole.

Usun, et malevas osalemine on Alutaguse noorte jaoks äärmiselt vajalik ning väärtuslik kogemus kogu eluks ning loodan, et tänu malevale on Alutaguse noored saanud juurde enesekindlust ning uusi oskusi, et edaspidises elu paremini hakkama saada.

Staadioni heakorrustustööd. Pildidel enne ja pärast

Fotod erakogu

Kus viga näed laita, seal tule ja aita

Jaama küla elanik Heiki Kase võttis vallaga ühendust ja tegi ettepaneku, et ta võiks kodanikualgatuse korras vahetada ära väga halvas seisus oleva Jaama küla bussipeatuse katuse. Vald oli nõus ettevõtmist toetama materjalide kulu katmisega, oma traktoriga tuli appi kohalik elanik Roman ja nii saigi Heiki eestvedamisel Jaama küla bussipeatus uue katuse. Kuna Uikala prügila oli parasjagu kinni ja Heikil oli asja Tallinna, siis toimetas ta tekkinud jäätmed ise Tallinna prügilasse. Järgmisel aastal plaanib Heiki bussipeatuse ka üle värvida, et oleks värskem ja säiliks kauem.

Tore, et meie enda valla elanikud märkavad ja ka tegutsevad, et vallas elukeskkond parem oleks. Aitäh!

ОБЗОР ЗАСЕДАНИЯ ВОЛОСТНОГО СОБРАНИЯ АЛУТАГУЗЕ

Марин ГРЮНИНГ,

секретарь волостного собрания

29. 08. 2024

- Решено внести изменение в постановление №40 Алутагузского волостного собрания "Утверждение стратегии развития уезда Ида-Вирумаа в 2023-2037 годы". К документам стратегии развития добавлено постановление "Программа действий в 2024-2027 годах по использованию средств поддержки (МАТА) реализации стратегии развития уезда Ида-Вирумаа"
- Решено изменить постановление №35 Алутагузского волостного собрания "Статут работника просвещения года волости Алутагузе". Статут дополнен приложением "Учитель года детского сада" и дополнительными условиями.
- Решено принять финансовое обязательство для приобретения нового автомобиля для социальной службы.
- Дано согласие на передачу недвижимости Kooli tn 12, Alajõe küla в муниципальную собственность городу Кохтла-Ярве.
- Дано согласие на бесплатную передачу в собственность недвижимости Teemandi tee10, Kauksi küla.
- Дано согласие на разделение недвижимости Pihlaka tee 2, Kiikla küla.
- Введена в действие детальная планировка недвижимости Vallamaja в деревне Иллука
- Инициирована детальная планировка недвижимости Kelu в деревне Раннапунгеря.

С протоколом заседания волостного собрания, с принятыми решениями и постановлениями можно ознакомиться в регистре документов http://delta.andmevara.ee/alutaguse_vald/
Запись заседания: <https://pilv.alutagusevald.ee/s/29-08-2024-volikogu>

Я ВАМ ПИШУ...

SÕJAJUMALA ARMUKE
(Maarjamaa umbkaudne ajalugu)
"ЛЮБОВНИЦА БОГА ВОЙНЫ"
(Приблизительная история
Маарьямаа (Эстонии)).

Николай ПАВЛЕНКО
литератор, переводчик, краевед

Несмотря на такой заголовок и подзаголовок, книга Юхана Лепасаара (это имя хорошо знакомо жителям волости Алутагузе) на самом деле глубоко проникает в историю страны. Для меня и как для литератора, и как для краеведа особую ценность в этой книге представляет то, что история там не носит абстрактно-глобальный характер, а показана на будничных примерах жизни в местах, которые всем нам хорошо знакомы.

Газетная площадь не позволяет пересказывать содержание книги, да и зачем у читателей отнимать возможность найти что-то свое. По этой причине я здесь приведу только несколько фрагментов из авторского предисловия и послесловия к этой мудрой книге.

Eestimaa on läbi aegade olnud sõdalaste tallermaa. Üle maa on koos sõdadega käinud ka katkud ja taudid... Ja sõjajumal pole me Maarjamaa peale halastanud. Maarjamaa on olnud nagu rikas neitsi, keda kõik vägevad on omale ihanud, et "Maarja" kaasavara pärida.

Эстония всегда была краем боевых сражений. Вместе с войнами по стране распространялись и чума и прочие эпидемии... И бог войны не пощади Маарьямаа. Наша страна была подобна богатой невесте, которой желали

обладать все сильные мира сего, дабы унаследовать ее приданое.

Mina, nende kirjaridade kirjutaja, ei ole ajaloolane, olen ajaloo huviline. Sellelaadiselt siis on minu tähendad siinses ilmalikus elus maamehe mõtteviisi kohaselt ilmalalgust näinud.

Istun oma mätta otsas ja vaatan üle öla tagasi möödaläinud sündmustele, mis filmilindina mineviku ajaloorattaks kerivad. Siia ridadesse võib olla sattunud palju mõtte- ja ütlemisvigu, millega lugeja ei nõustu, aga vast leidub mu raamatus ka midagi, mida sa huviga loed. Kui nii on, siis on mu töö ka tulu toonud ja see oleks mulle suureks rahulduseks.

Я, автор этих строк, не историк, я просто ее любитель. Потому-то данные мои строки увидели свет в этой мирской жизни так, как их подсказало мышление селянина.

Я сижу на своем пенёчке и оглядываюсь на события прошлого, которые, как кадры из фильма, мелькают в колесе истории. Возможно, что в строках этой книги было много ошибочных мыслей и высказываний, с которыми ты, читатель, не согласишься, но я уверен: в моей книге найдется и то, что ты прочитаешь с интересом. А если это так, то и от моего труда есть польза и я буду тем очень удовлетворен.

СЕМЕЙНЫЙ ВРАЧ ИЗ ЙЫХВИ ТАТЬЯНА РУЖЭ: Мы забыли, насколько опасными могут быть некоторые инфекционные болезни для наших детей

Семейный врач Татьяна Ружэ напомнила родителям, что с началом нового учебного года следует также проверить состояние вакцинации ребенка. Календарь вакцинации дошкольника включает защиту от 12 инфекционных заболеваний.

Татьяна Ружэ рекомендует родителям вместе с семейным врачом или медсестрой проверить статус вакцинации своих детей и сделать необходимые прививки как можно скорее. Перед тем, как ребенок пойдет в первый класс, у семейного врача должны быть сделаны прививки, которые обеспечивают защиту от дифтерии, столбняка, коклюша и полиомиелита. Также ребенок должен быть привит от кори, паротита (свинки) и краснухи до начала школьного года.

"Мы забыли, насколько опасными могут быть некоторые инфекционные заболевания для наших детей. Все мы хотим защитить своих детей и предотвратить осложнения или даже

смерти, вызванные опасными инфекционными болезнями", – подчеркнула Ружэ.

По словам заместителя директора Департамента здоровья Мари-Анне Хярма, благодаря вакцинации в Эстонии многие опасные инфекционные болезни не встречались уже много лет, однако большинство из них все еще находятся всего в одном авиаперелете или поездке на пароме. "Например, в этом году в Эстонии были диагностированы несколько случаев кори и коклюша. Это опасные заболевания, которые по-прежнему широко распространены во многих странах Европы. Чтобы защитить своих детей и предотвратить распространение

этих серьезных болезней в Эстонии, важно следить за календарем вакцинации ребенка и делать все прививки своевременно", – сказала Мари-Анне Хярма.

Среди других документов для поступления в школу или перевода в другую школу должна быть выписка из медицинской карты ребенка, в которую внесены все сделанные ребенку прививки. Информацию о сделанных прививках можно найти на Портале здоровья: tervisportaal.ee. Если на Портале здоровья информация о прививках ребенка не отображается, следует попросить семейного врача внести данные.

По рекомендации Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ), для предотвращения распространения инфекционных заболеваний необходимо, чтобы были вакцинированы не менее 95% детей. 95%-ный

охват вакцинацией помогает обеспечить достаточную защиту населения и предотвращает распространение инфекций среди непривитых людей. По данным Департамента здоровья, в Эстонии около 25 000 детей не защищены от опасных инфекционных заболеваний.

В Ида-Вирумаа по состоянию на 2023 год 77% детей в возрасте 2 лет были вакцинированы против кори, паротита и краснухи, и 75% – против дифтерии, столбняка, коклюша, полиомиелита, *Haemophilus influenzae* тип В и вирусного гепатита В. 82% детей в возрасте 8 лет были своевременно вакцинированы против дифтерии, столбняка, коклюша и полиомиелита. 77% подростков в возрасте 14 лет были повторно вакцинированы против кори, паротита и краснухи, и 87% 16-летних – против дифтерии, столбняка и коклюша.

Цель национального календаря иммунизации – обеспечить своевременную вакцинацию детей и подростков. Для этого государство закупает все вакцины, предусмотренные в календаре. В Эстонии детям и подросткам предоставляется бесплатная вакцинация против туберкулеза, вирусного гепатита В, ротавирусной инфекции, дифтерии, столбняка, коклюша, краснухи, кори, паротита, полиомиелита, ВПЧ и инфекции, вызванной *Haemophilus influenzae* тип b. Взрослым делается вакцинация против дифтерии и столбняка каждые десять лет. Также предоставляется бесплатная вакцинация против гриппа для групп риска, включая детей до 7 лет.

Больше информации:
www.vaktsineeri.ee
Смотрите также:
Календарь дошкольных
вакцинаций ребенка

Hea nõu lastega peredele

Lastekaitse Liit koostöös Eesti Advokatuuri pakub **tasuta juriidilist nõustamist** perekonnaõigust puudutavates küsimustes projekti „**Hea nõu lastega peredele**” raames.

Nõustamine toimub telefonitsi, vastavalt vajadusele kas eesti või vene keeles ning kestab orienteeruvalt **30 minutit**.

Vajalik on eelnev registreerimine e-kirja aadressil liit@lastekaitseliit.ee

Nõustavad Eesti Advokatuuri ja vajadusel Notarite Koja liikmed.

Nõustamise teemad: perekonnaõigust puudutavad küsimused, lapse õigused, laste õigused suhetes vanematega, vanemate kohustused suhetes lastega, erinevad peremudelid – õigused ja kohustused, üksikvanema õigused, hooldus, eestkoste, lapsendamine jne.

Nõustamine hõlmab perekonnaõigusega otseselt seonduvaid õigusvaldkondi, sh pärimisõigust. Nõustamisel tutvustatakse ka riigi õigusabi olemust ja pakutavaid võimalusi ning vajadusel abistab advokaat abitaotlejate vormistamisel.

NB!

Lastekaitse Liidu vahendusel toimuva õigusnõustamise käigus **kogutakse järgmisi isikuandmeid:**

- ees- ja perekonnanimi
- telefoninumber
- probleemi õigusvaldkond
- võimaliku huvide konflikti ennetamiseks vaidlusega seotud isiku (te) ees- ja perekonnanimi
- ning vajadusel muud õigusnõustamise seisukohalt olulised andmed.

Viidatud andmed edastatakse isikut nõustavale advokaadile.

Lastekaitse Liit säilitab isikuandmeid konfidentsiaalselt jooksva kalendriaasta lõpuni isiku nõustamisele registreerumisest, seejärel kuuluvad andmed hävitamisele. Isikuandmeid ei kasutata uudiskirjade ja pakkumiste saatmiseks.

Kui Teie küsimus või probleem puudutab muud valdkonda kui siin nõustamise teemade hulgas loetletud, soovitage pöörduda: Tasuta õigusabi / Kvaliteetne juristi abi/ HUGO.legal

MIS ON HEA NÕU LASTEGA PEREDELE?

Projekti „Hea nõu lastega peredele” raames toimuvad tasuta nõustamised on mõeldud eeskätt lastega peredele, kes oma majandusliku seisundi tõttu ei ole suutelised tasu eest nõu ja abi otsima.

„Igapäevane praktika näitab, et ühiskonnas on suur vajadus tasuta õigusnõustamise järele, seda eriti venekeelse elanikkonna hulgas,” rõhutas juba 2014. aasta märtsis MTÜ Lastekaitse Liit tollane juhataja Alar Tamm. Praeguseks on vajadus tasuta õigusnõustamise järele endine. Aastal 2010 alguse saanud Eesti Advokatuuri ja Lastekaitse Liidu heategevusliku projekti „**Hea nõu lastega peredele**” raames on 2022. aasta

lõpuks advokaadid perekonnaõiguse vallas tasuta nõustanud pea 2000 abivajajat.

Aasta 2022 sai projekti raames tasuta juriidilist abi 133 inimest, sh 33 vene keeles. Lastekaitse Liit on tänulik Eesti Advokatuurile ja meie projektis „Hea nõu lastega peredele” nõustavatele advokaatidele.

NB! Hetkel toimuvad nõustamised telefoni teel (eelregistreerimisega).

Projektiga seotud advokaadid on andnud nõusoleku jätkata tasuta nõustamistega ka 2023. aastal.

Nõustajateks on advokaadid Tiina-Mare Hiob, Helen Hääl, Ene Mõtte, Marje Mängel, Katrin Orav, Senny Pello, Natalja Santaševa, Eve Selberg, Eva Tibar, Helen-Lumelille Tomberg.

„Heategevuslikku projekti panustamine on ka advokaatidele oluline, kui võrd see annab võimaluse ühiskonnas

midagi positiivset ära teha. Aastate jooksul saadud tagasiside näitab, et perekonnaõiguse teemad on ühiskonnas väga aktuaalsed ja inimesed saavad tasuta nõustamistest abi,” on kinnitanud Advokatuuri perekonnaõiguse komisjoni esinaine vandeadvokaat Katrin Orav.

Sotsiaalselt vastutustundliku organisatsioonina on Eesti Advokatuur eeskujuks ka teistele organisatsioonidele. Aastal 2014 liitus projektiga Notarite Koda, kes on andnud nõusoleku panustada nii nõustamisel (teemad: alaealised pärijad, alaealise varaga tehtavad tehingud jne), temaatiliste artiklitega digitaalses veebikirjas Märka Last kui ka lastekaitsetöötajate koolitamisel. „Lastega seotud perekonna- ja pärimisõiguslikes küsimustes nõustamise vajadusega puutuvad notarid pea igapäevaselt kokku. Seepärast on meil hea meel liituda projektiga, mis võimaldab tasuta õigusabi nendele, kellele see ei ole kättesaadav

ning jagada oma kogemusi ja teadmisi koolitusseminaridel,” rõhutas Notarite Koja esimees Anne Saaber. Samuti on projektiga liitunud Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda.

Samas senisest enam on vaja toetada ka kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajaid, et nad saaksid osutada kvaliteetset esmatasandi nõustamist lapsevanematele lapsi puudutavates õiguslastes küsimustes. Erinevad üringid kinnitavad lastekaitsetöötajate vajadust õiguslaste koolitusnõustamise järele. Lastekaitse Liidu poolt koostöös Eesti Advokatuuri ja Sotsiaalkindlustusametiga elluviidavate õiguslaste koolitusseminaride „Samal poolel – lapse poolel” eesmärk on tõsta lastekaitse spetsialistide pädevust esmatasandi nõustamisel ning vähendada seeläbi vajadust õigusnõustamise järele tervikuna.

Aastatel 2013-2022 on toimunud lastekaitsetöötajate üheksateist tasuta õiguslast koolitusseminari, kus osalejaid regulaarselt 120-150. Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud Lastekaitsetöötajate koolitusvajaduse analüüsi (2015) kohaselt on Lastekaitse Liidu poolt alates 2013 elluviidav „Samal poolel – lapse poolel” õiguslaste seminaride sari süsteemsem ja laiahaardelisim lastekaitsetöötajaid hõlmav täiendõppe võimalus Eestis. MTÜ Lastekaitse Liit jätkab „Samal poolel-lapse poolel” seminaridega ja suvekoolidega lastekaitsetöötajatele ka aastal 2023-2024. Seminaride ja suvekooli elluviimist toetavad Sotsiaalkindlustusamet ja Eesti Advokatuur.

Apteeker soovitab: kuidas vanemas eas füüsilist ja vaimset heaolu turgutada

Vanemas eas muutub keha toitainevajadus ning sageli tekib puudus olulistest vitamiinidest ja mineraalidest, mis mõjutavad nii füüsilist kui vaimset tervist. Farmatseut annab nõu, millised toidulisandid on vanemas eas eriti olulised ja kuidas need aitavad säilitada head tervist ja elukvaliteeti.

Benu apteegi farmatseut Lauri Baar toob välja, et kõige täpsema ülevaate vitamiinide ja mineraalide vajadusest annab vereproov, kuid üldiselt on vanemaealistel organismis puudus kaltsiumist, D-vitamiinist, B-grupi vitamiinidest, kaaliumist ja magneesiumist. „Kõige sagedasemad probleemid, mis nende ainete puudusest tekivad, on südameprobleemid, diabeet, luude hõrenemine ja ainevahetusprobleemid,” selgitab Baar.

Vananemine mõjutab toitainete omastamist

Vananedes aeglustub organismi metabolismi ehk ainevahetust, mistõttu ei pruugi keha enam nii tõhusalt omastada toitaineid kui varasemalt. „Kehaline aktiivsus mängib samuti rolli toitainete omastamises, sest kõik mis liigub, see kulub ja kõik mis seisab niisama, vajab turgutust, et liikuma saada,” märgib Baar. Siin tulevadki mängu toidulisandid, mis nagu nimigi ütleb, annavad toidule lisa selle näol, mida seal pole. „Kui kehas on mõnda mineraali või vitamiini vähem, kui optimaalselt olla võiks, siis on häiritud ka teiste sarnaste ainete omastamine. Näiteks kaltsiumi imendumiseks on kehas vaja D-vitamiini, raua omastamiseks aga C-vitamiini. Kui toidust ei saada kõike piisavalt, on toidulisandid mugav viis vajalike ainete tagamiseks.”

Vaimse erksuse ja mälu säilitamiseks soovib Baar B-grupi vitamiine, eriti B1, B6 ja B12. Lisaks on kasulikud letsitiin,

ginkgo biloba ehk hõlmikpuu ning Hiina kedristõlvik ehk korditseps, mis on näidanud häid tulemusi mälu ja kognitiivse funktsiooni toetamisel. „Punane liha ja pähklid on head B-vitamiinide allikad, kuid vanemas eas ei pruugi neid toidust piisavas koguses kätte saada. Letsitiini saab näiteks munakollasest, kuid jällegi toidulisandites on see palju konsentreeritumalt,” lisab apteeker.

„Koensüüm Q10 on antioksidant, mis aitab nii südameprobleemide kui ka näiteks statiinidest tingitud lihasvalude korral,” kinnitab Baar. Samuti soovib ta kurkumiini, mis aitab kehas vähendada põletikke, vähendades seeläbi kurnatust ja ennetades erinevate haiguste tekkimist. „Energiaseme toetamiseks on kasulikud ka kuldjuur, ženšenn ja eleuterokokk, kuid nende tarvitamisel tuleks olla ettevaatlik, eriti kõrge vererõhuga inimestel, sest need võivad vererõhku tõsta,” toonitab farmatseut. Ta lisab, et eaga võivad tekkida ka probleemid põiega – naistel võib esineda uriinipidamatust ja tihti võib olla häiritud hormonaalne tasakaal, meestel probleeme eesnäärmelega. Naistele on soovitatav tarvitada näiteks soja baasil tehtud preparaate ja mungapiipart, meestele sobivad hästi serenopalmi sisaldavad preparaadid, seleen ja tsink.

Liigeseprobleemide leevendamiseks on farmatseudil mitmeid soovitusi. „Glükosamiin ja kondroitiin on liigeseomased ühendid, mis aitavad säilitada liigese tervist, samas kui MSM

ehk metüülsulfonüülmetaan leevendab põletikku,” selgitab Baar. Uuemad preparaadid sisaldavad ka II tüüpi kollageeni ja hüaluroonhapet, mis aitavad kulunud liigeseid taastada ja suurendada nende liikuvust. Luude hõrenemise ehk osteoporoosi korral soovib farmatseut lisaks võtta kaltsiumi, kuid tuleb meele pidada, et kaltsiumi imendumiseks on kehas vaja D-vitamiini. „Samuti on tõhusad Omega-3 rasvhapped ja eksootilisematest taimedest India viirukipuu ehk boswellia, mis aitavad vähendada liigeseprobleeme ja põletikku,” loetleb apteeker.

Toidulisandite kasutamisel tuleb arvestada võimalikke riske ja kõrvalmõjusid

Toidulisandite kasutamisel on oluline olla teadlik võimalikest kõrvalmõjudest ja koostoimetest ravimitega. „Näiteks võivad rauapreparaadid liigselt tarbituna suurendada trombide tekke ohtu,” hoiatab Baar. Samuti on oht allergiliste reaktsioonide tekkeks, eriti kui tegemist on väga tugeva kontsentratsiooniga. Lisaks

tuleb olla ettevaatlik rasvlahustuvate vitamiinide (nt A-, D-, E- ja K-vitamiin) liigtarbimisega, kuna need võivad kehas kogunema hakata.

Farmatseut soovib alati arstile või apteekrile mainida, milliseid toidulisandeid juba võetakse, eriti kui arst määrab uue ravimi. „Mõned toidulisandid võivad ravimite toimet võimendada või pärssida, mis võib muuta ravi ebaefektiivseks või suurendada kõrvaltoimete riski,” selgitab ta. Näiteks verevedeldajad ja ginkgo biloba toimivad mõlemad verd vedeldavalt ja sel juhul tasuks üks ära jätta. Naistepuna takistab paljude antidepressantide toimet. Vererõhku langetavad ravimid ja südamele mõeldud toidulisandid võivad aga üksteise toimet tugevdada ja võib tekkida nõrkus või lausa minestamine. Greip, mille ekstrakti või viljaliha süüakse turgutava ja immuunsust tõstva toime tõttu, takistab paljude ravimite lõhustumist kehas ja suurendab nende kõrvaltoimete riski.

Vanematel inimestel on soovitatav vähemalt kord aastas üle vaadata oma toidulisandite vajadus ja konsulteerida

apteekriga, eriti siis, kui arst muudab raviplaani. „Apteekriga konsulteerimine aitab vältida võimalikke koostoimeid ja tagada, et toidulisandid avaldavad soovitud mõju,” rõhutab Baar ja märgib, et näiteks võivad paljud võtta D-vitamiini hommikuti, kuid ei arvesta, et kofeiin võib selle imendumist takistada.

Apteekides on võimalik teha kiirteste, mis annavad ülevaate veresuhkru, kolesterooli ja ferritiini tasemest. „Need testid aitavad varakult avastada puudulikkusi ja suunavad vajadusel arsti poole pöörduma,” märgib apteeker. Kindlasti tuleks kodulehelt uurida või apteegist küsida, millistes apteekides, milliseid teste tehakse ning kas selleks on vaja eelnevalt aeg broneerida.

Tervislikud harjumused on toidulisandite kõrval võtmetähtsusega

Kuigi toidulisandid on oluline tugi, ei saa nende mõju täielikult avalduda ilma tervislike harjumusteta. „Mitmekesine toitumine ja piisav liikumine on võtmetähtsusega. Praktikas on see üldjuhul alati raskem, sest mitmekülgse toidu saamine vajab planeerimist ja liikumine nõuab tavaliselt mugavustsoonist väljatulekut. Kuid iga teekond algab esimest sammust, sama on oma üldise enesetunde ja tervise parandamisega. Soovitan alustada väikeste sammudega, olgu siis selleks rohkem köögiviljade söömist või lühike jalutuskäik päevas rohkem,” soovib Baar. Lisaks võib kasulik olla uute tervislike retseptide katsetamine, mis aitab mitmekesistada toitumist ja muuta selle tervislikumaks.

*Lisainfo:
Benu apteegid
benu@press.ee*

SPORT /// SPORT /// SPORT /// SPORT

TIMO JUURSALU
spordispetsialist

Kiiklas selgusid Eesti täpsemad kirveviskajad

3. augustil toimunud kaheteralise kirve viskamise Eesti meistrivõistlustel saavutasid võidu Marek ja Roland Peet ning Maarika Lepik.

Meestest saavutas esikoha Marek Peet, teise koha sai esimest aastat meeste seas viskav Kristiar Papstel ja kolmas oli Kalle Raidma. Eelvõistlustel parimat tulemust näidanud Mati Allas pidi finaalingides leppima neljanda kohaga.

Naistest järgnesid esikohta kaitsnud Maarika Lepikule Sirje Leini ja Külli Raidma.

Noortest olid kolm parimat Roland Peet, Matvei Popov ja Miranda Radzhabova.

Kokku osales Eesti meistrivõistlustel 25 kirveviskajat.

9. Kiikla karujooksu võitis kindlalt kohalik jooksja Romet Hütt

Romet Hütt sai 1,2 kilomeetri pikkuse jooksu võidu ajaga 4.28. Teisena ületas finišijoone poiste vanuseklassi võitja Kristoper Kuzahmetov ajaga 4.47.

Naistest oli kiireim Keithy Rego ajaga 7.30 ja tüdrukute esikoha sai Estelle Salla ajaga 6.19.

Kokku osales Kiikla külapäeva raames peetud karujooksu tillu- ja põhijooksul üle 20 liikumishuvilise. Kaks neist olid kohale tulnud koguni Los Angelesest.

Jõgevamaal toimusid Eesti seeniorsportlaste suvemängud

Ida-Virumaa seeniorsportlased osalesid ESVL 57. suvemängudel Jõgevamaal. Osaleti korvpallis M40, võrkpallis N40, ujumises, kergejõustikus, petangis, mälumängus ja kabes.

PAREMAD TULEMUSED:

M40 korvpall I koht (Margo Tali, Jaanus Pärnpuu, Edward Trumm, Ülar Sala).

N40 võrkpall II koht (Mirjam Vinkler, Marjaana Lepiste, Viktorja Randalainen, Airi Kruusma, Tamara Bužina, Anita Mihhejeva, Irina Kuznetsova)

N70 Tatjana Sumilo III koht ujumises

Kergejõustik:

N35 Anna Romanenko II koht kuu-
litõukes, III koht kettaheit

N60 Svetlana Kirillova III koht 400 m jooksus

N70 Aime Luuk III koht odaviskes

Kaisa Kukk tuli Eesti meistriks maratonis

Mäetagusel elav Kaisa Kukk tuli püha-
päeval Tallinna maratonil Eesti tänavuseks meistriks.

Kukk läbis 42,195 kilomeetrit ajaga 2.49:17, mis andis talle Tallinna maratonil kaheksanda koha. Et enne teda jõudsid finišisse vaid Aafrika riikide jooksjad, kuulus Eesti meistri tiitel suure eduga talle. Lähim Eesti konkurent, Kertu Kula, jõudis Kaisa Kuke järel finišisse kuus ja pool minutit hiljem.

Kaisa Kukk, kes võitis kevadel pronksmedali trepijooksu maailma-meistrivõistlustel ja on korraldanud harrastajatele Ida-Virumaal jooksutreeninguid, ütles pärast Eesti meistriks tulekut, et oli tulemuse üle üllatunud, sest otsustas osaleda alles eelmisel õhtul. „Võtsin päris palju riske, läksin kiire tempoga peale ja viimased 12 km jooksin täiesti

üksinda. See oli vaimselt päris raske. Medali võitmiseks oleksin võinud ka rahulikuma jooksu teha, sest vahed olid suured. Olen väga õnnelik, et tulin teist aastat järjest Eesti meistriks ja püstitasin Eesti rekordi 40aastaste naiste arvestuses. Mul läks ülihästi,” ütles Kukk ERRile.

Tasavägised discgolfi paarismängu maakonna meistrivõistlused

Ida-Virumaa paarismängu meistrivõistlused discgolfis toimusid 18. augustil lisaku Lendorava rajal. Mängupäev oli mõnus, ilm oli parim võimalikust ja rada suurepärasel seisus. Osales 31 paari. Kuna Eesti MV toimusid nädala pärast, siis võistlus-trenni pärast oli nii mõnigi paar kohale tulnud päris kaugelt. Näiteks EDGL karikasarja Rakvere etapi võitja Velle Hammer koos paarilise Jaanus Lõviga, kes esindab Vormsi saare discgolfi.

AM ehk harrastajate divisjoni (DGM-TRX reiting kokku kuni 1860) võitjateks mängisid end Markus Laanemets ja Peivo Talviste. Esimene ring (*best shot* ehk paari parim vise) -14 ja teine ring (*tough shot* ehk paari halvim vise) +3 tegid meistrite lõppskooriks tubli -11. Teine koht oli viigis tulemusega -8 ja vaja oli kasutada *playoffi*. Teiseks võitlesid end Raimo ja Raimond Reiska ning kolmandaks Mario Kirsimaa ja Ringo Krilovs.

Seeniorid 40+ divisjonis oli pärast kaht ringi parim tulemus saavutatud kahe paari poolt. *Playoffist* väljusid meistritena Jaak Kivend ja Rein Viil. Teise koha saavutasid Margus Tee-lahk ja Ago Sambla ning kolmanda koha Toomas Uustalu ja Meelis Kriisa.

Open ehk avatud divisjonis võistlesid absoluutselt kõik osalevad paarid. Võistlus oli väga pingeline – enne viimast rada olid liidrikohta jagamas tervelt 3 paari. Ida-Virumaa meistriks tulid teist aastat järjest Timo Juursalu ja Egert Hütt, nende -14 tulemusele kaotasid ainult ühe viskega Hristo Neiland ja Andrus Lehismets. Kolmas koht selgitati välja *playoffis*, kus vastamisi läksid Taivo Valdur ja Allain-Marco Anton ning AM meistrid Markus Laanemets ja Peivo Talviste. Pärast kuut playoff rada tulid kolmandale kohale Taivo Valdus ja Allain-Marco Anton.

Lisaks võisteldi ka nn algajate divisjonis (DGMTRX reiting paari peale kuni 1760), kus osales 13 paari. Nead eraldi medalite peale ei võistelnud (AM arvestuses), aga auhinnalised kohad olid siiski mängus. Parima tulemuse mängisid välja kaks paari: Chris Reest ja Raul Kaarlõp ning Roo-met Leinbock ja Joonas Puur. Võitja-paari eraldi välja ei selgitatud, kinkekaardid jagati kaheks. Kolmanda koha saavutasid Venno Jaakma ja Rasmus Kaukes.

Palju õnne kõigile ja paljusid teist oodatakse järgmisel aastal juba kõrgematesse divisjonidesse.

RSK Jõhvikas seitsmes orienteerumis-neljapäevak Kurtnas

Rajameister Urmas Sulaoja oli planeerinud sel korral rajad reljeefikaardile ja kuna paljude jaoks on see keerulisem, siis kõige rohkem osalejaid oli kolmandal rajal, mis osaliselt katvus kõige lihtsama, neljanda rajaga. I rajal (14 KP 5,48 km) võidutses Andrei Semenkov ajaga 00:48:20. Teine oli Jonne Rooma 01:01:42 ja kolmas Kadre Maalma 01:01:46.

II rajal (10 KP 4,59 km) oli esimene Väino Aul 00:49:57, teine Ülo Tuur 01:19:28 ning kolmandad Maarja Murutalu 01:20:12 ja Piret Niglas 01:20:37.

III rajal (9 KP 2,04 km) tuli esimeseks Olga Jakovleva 00:20:18, teine oli Natalja Skvortsova 00:20:32 ja kolmas Ljubov Kiritšuk 00:21:17.

IV raja (7 KP 1,43 km) läbis kuus esimest korda orienteeruma tulnud huvilist.

RSK Jõhvikas kaheksanda orienteerumis-neljapäevaku tulemused

I rajal (17 KP 4,05 km) võidutses Urmas Sulaoja ajaga 00:49:07. Teine oli Kadre Maalma 00:58:39 ja kolmas Väino Aul 01:04:27.

II rajal (14 KP 3,30 km) oli esimene Mati Randoja 01:00:08, teine Olga Jakovleva 01:01:26 ning kolmas Eduard Ljubimov 01:04:27.

III rajal (11 KP 2,60 km) osalesid Aime Mõik 00:58:01 ja Veera Randoja 01:07:08.

IV rajal (5 KP 1,10 km) võitis Pavel Stoljarov 00:28:12, teine oli Tuuli Abel 00:36:36 ja kolmas Mihkel Abel 00:36:37.

Suusatajad kontrollisid oma taset Otepääl

16.-18.08. toimusid Otepääl Eesti Meistrivõistlused rullsuusatamises, klassikasprindis, klassika eraldistardis ning uisumaratonis.

Alutaguse Suusaklubi sportlastelt taaskord tublid sooritused ning kõige krooniks uisumaratoni N18 kolmik-võit.

Kokku: 2 kuld-, 6 hõbe- ja 5 pronks-medalit.

N16	Mirta Rajas	2. koht sprindis; 3. koht distantsis; 3. koht maratonis
(N18)	Anette Kivimägi	3. koht sprindis; 2. koht distantsis
Mirell Kuningas		4. koht sprindis; 4. koht distantsis
Ronja Rajas	N18	16. koht sprindis
Herta Rajas		2. koht sprindis; 2. koht distansis; 1. koht maratonis;
Anette Ahu	N20	3. koht naiste- klassi maratonis
Keitlyn Kuningas		2. koht maratonis
Naisharrastajad		
Liisa Säde	M16	1. koht maratonis
Andrias Rääst		11. koht sprindis
Kaarel Karp		19. koht sprindis; 12. koht distantsis
Marek Valge		24. koht sprindis; 14. koht distantsis
Oliver Evard		25. koht sprindis
Marten Virkebau		26. koht sprindis; 18. koht distantsis
M18		
Andero Virkebau		4. koht sprindis; 3. koht distantsis; 4. koht maratonis
Joonas Nurgamaa		15. koht sprindis; 12. koht distantsis
Gregory Johan	Lizdenis	16. koht sprindis
M		
Leivo Luha		38. koht distantsis; 9. koht maratonis

Seitsmes Maailmakoristuspäev juhib tähelepanu e-sigareti keskkonnakahjule

Üleilmne kodanikuliikumine Maailmakoristuspäev pöörab tänavu Eestis erilist tähelepanu elektroonilise sigareti keskkonnakahjule.

Ühekordne e-sigaret on viimastel aastatel muutunud Eestis probleemseks tooteks ka keskkonna vaates, kuna kasutatud veibid visatakse lihtsalt prügikasti. „Ilmselt inimesed ei tea, et veipi ei tohi visata olmeprügisse. See on tegelikult väikeelektroonika seade, mis sisaldab endas liitiumakut,” selgitab MTÜ Puhta Ilma koda juhatusel liige ja Maailmakoristuspäev Eesti eestvedaja Elike Saviorg.

„Meie esmane soovitus kõigi toodete puhul on, et kui võimalik, siis ära tarbi. Kui ilma selleta ei saa, siis tuleks loobuda ühekordse toote tarbimisest ning eelistada korduvkasutatavat toodet. Ning lõpetuseks – kui oled toote ära kasutanud, siis viska või vii see õigesse paika, et tootes kasutatud materjale oleks võimalik võtta ringlusse,” ütleb Saviorg.

Kliimaministeeriumi ringmajanduse osakonna tootjavastutuse ja ohtlike jäätmete valdkonna juht Piret Otsasoni sõnul peab e-sigarette koguma olmejäätmetest eraldi ja käitlema nõuetekohaselt. „E-sigarettidele kohaldatakse laiendatud tootjavastutust, ehk e-sigarettide maaletoojad peavad võtma vastutuse jäätmete kogumise, käitluse ja tarbijate teavitamise eest. E-sigarettide kogumist ja tarbijate teavitamist tuleb tõhustada, mistõttu on meil eriliselt hea meel, et esmakordselt panustavad koristuspäeva ka tootjate ühendused Eesti Elektroonikaromu OÜ ja MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus,” sõnab Otsason.

Eesti probleemtooteregistri andmete kohaselt deklareerisid e-sigarettide maaletoojad Eesti turule 2022. aastal 61,43 tonni e-sigarette, mis on ligi 3 071 500 e-sigareti aastast. Nende andmete kogumisel ei eristata ühekordseid e-sigarette korduvkasutatavatest. E-sigarettide jäätmete töötleja OÜ Weerec juurde jõuab kvartalis kaks tonni e-sigarette. Lisaks käitleb e-sigarette AS Epler & Lorenz, ent täpsemad võrreldavad andmed kasutatud veipide koguste kohta ümbertöötleja juurde jõudmisest täna puuduvad. Hinnanguliselt võib tagastusse jõuda 10-15% müüdüd e-sigaretidest.

Lisaks ametlikule turule on väga suur osakaal ka mustal turul ning registreerimata veebikaubandusel, mis statistikas ei kajastu. Musta turu osakaalu hinnatakse erinevatel andmetel 20-50% suuruseks kogu turust. Musta turu suuruse kohta Eestis andmed täna puuduvad.

Kasutatud elektroonikaseadmete kogumise ja taaskasutamise korraldamisega tegeleva ettevõtte Eesti Elektroonikaromu OÜ juhatusel liige Kaur Kuurme selgitab, et e-sigaretid on probleemtooted, mis liigituvad tänase seaduse järgi elektri ja elektroonikaseadme kategooria alla. „Kuna e-sigaret sisaldab lisaks elektroonikale ka liitiumakut, siis on väga oluline, et kasutatud e-sigarette kogutakse muudest jäätmetest eraldi selle suure süttimise ohu pärast. E-sigarette saab tasuta ära anda kas jäätmejaamades või müügikohtades, kus e-sigarette müüakse. Soovitame e-sigaretide suitsetamisel kasutada korduvkasutatavaid variante, sest niiviisi on võimalik säästa keskkonda.”

MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringluse juhatusel liige Kristy Valgma tõdeb samuti, et kasutuselt kõrvaldatud väikesed elektroonikaseadmed, sealhulgas ühekordsed e-sigaretid, kujutavad endast tõsist ohtu: „Neis seadmetes olevad akud on kõrge tuleohuga, mis suurendab riske nii loodusele kui ka meile endile. Õige ja teadlik jäätmekäitlus on võtmetähtsusega, et tagada materjalide maksimaalne taaskasutus ja vältida saastamist. EES-Ringlus kutsub kõiki üles tegema teadlikke valikuid – eelistama pika elueaga seadmeid ja vältima ühekordseid tooteid. Koos saame vähendada jäätmeid ja kaitsta keskkonda.”

E-sigaretid sisaldavad nikotiini ja liitiumakut, mis omakorda sisaldab niklit, koobaltit ja mürgiseid orgaanilisi lahusteid. Visates e-sigaretid tavalisse prügisse või loodusesse, võivad neis sisalduvad ohtlikud ained põhjustada keskkonnareostust, mürgitades elusloodust, pinnast ja veekogusid. Lisaks võivad valesti käideldud akud tekitada tulekahjusid prügi-kastides, prügilates ja jäätmekäitlustehastes.

E-sigarettide tootmisel kasutatav liitium on kriitilise tähtsusega tooraine. Kui korduvtäidetava e-sigareti kestus võib olla pool aastat ja rohkem, siis ühekordne elektrooniline sigaret satub jäätmetesse juba ühe kuni viie päevaga. Ühekordsete e-sigaretide kasutamise vähendamisel väheneks oluliselt ka jäätmete hulk ning liitiumi kasutamise vajadus.

„Kahjuks suudetakse Eestis ametlikult müüdüd e-sigaretidest taas kokku koguda uskumatult vähe. Põhjuseks on kindlasti nii inimeste teadmatust kui ka ebamugav tagastusprotsess,” tõdeb Maailmakoristuspäev Eesti eestvedaja Elike Saviorg

Tühjaks saanud e-sigaret tuleb viia kas väikeelektroonika kogumiskasti või jäätmejaama. Samuti saab selle tagastada 1:1 põhimõttel kõikidele müüjatele, ehk et uut ostes on müüja kohustatud tühjaks saanud toote tagasi võtma. Need põhimõtted kehtivad ka kõigi teiste väikeelektroonika seadmete puhul. Lisaks saab veibi panna kõigis poodides asuvatesse patareikastidesse, sest ka nii jõuavad vanad e-sigaretid tagasi õige käitleja juurde, kes saadab veibis sisalduva väärt materjali taaskasutusse. Lisaks leidub kauplustes üha enam ka spetsiaalseid e-sigaretide kogumiskaste, näiteks leiab sellise kasti igast Lidl Eesti toidupoest.

2021. aasta Tervise Arengu Instituudi uuringu järgi oli Eesti noorte hulgas vaieldamatult kõige populaarsem tubakatoode e-sigaret. Uuringust selgus, et viimase nelja nädala jooksul oli seda tarvitanud 30% 14-15 aastastest ning 48% 16-18 aastastest õpilastest. Tänapopulaarsuse juures on veipijate hulk kasvutrends.

Ka mitmed teised uuringud nii Euroopas kui Ameerikas kinnitavad, et e-sigaret on üha populaarsem toode nii suitsetajate kui noorte inimeste seas. „Algselt suitsetamisest loobumise lihtsustamise egiidi all müüdüd toode on leidnud hulgaliselt tarbijaid ka inimeste hulgas, kes varem tubakatooteid ei tarvitanud,” tõdeb Maailmakoristuspäev Eesti eestvedaja.

Viimaste aastate koristused on näidanud, et üha enam leitakse loodusest lisaks tavapärastele suitsukonidele ka kasutatud ühekordseid e-sigarette. „Oleme varem rääkinud eri jäätmeliikidest, sellistestki, mida tihti prügina ei seostata. Näiteks suitsukonidest. Kui mõõdund aastal pöörasime Maailmakoristuspäevaga erilisel tähelepanu ühekordsetele plastist kalmuküünaldele, mis vedelevad uskumatutes kogustes prügina nii kalmistutel kui surnuaedade servades, siis tänavu püüame jõuda inimesteni, kes tarvitavad ühekordseid e-sigarette,” selgitab Elike Saviorg.

Puhta Ilma koda korraldab tänavu koostöös Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringluse ja Eesti Elektroonikaromuga 9.-22. septembrini väikeelektroonika kogumiskampaania pilootprojekti kümnes Eesti suuremas koolis. Projekti eesmärk on tõsta noorte teadlikkust vana väikeelektroonika käitlusest ning koguda kokku kodudesse seisma jäänud katkised elektroonikaseadmed. Pilootprojekti võtavad osa Kadrioru Saksa Gümnaasium, Tallinna Linnamäe vene Lütseum, Viimsi Kool, Saku Gümnaasium, Keila Kool, Laagri Kool, Ülenurme Gümnaasium, Tartu Annelinna Gümnaasium, Pärnu Mai Kool ja Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus.

Tühja veibi saab koos teiste katkiste elektroonikaseadmetega tuua poe kogumiskasti või jäätmejaama!

Vaata lähemalt maailmakoristus.ee/veip.

KULTUURIKALENDER				
• 26. septembril kell 18 Kiikla rahvamajas MALTA MULJED JA MAITSED Muljetavad Maltal käinud kogukonnaliikmed, mereanniroogade valmistamist juhendab Marika. Osalustasu 5 eurot tasuda kohapeal sularahas	• 9. oktoober kell 12 Jõhvi Kontserdimajas Ida-Virumaa eakate päeva pidustus Külalisesinejad Boris Lehtlaan ja Are Jaama Pileti hind 4 € (piletid valla elanikele soetab Alutaguse Vallavalitsus) Registreerimine hiljemalt 3. oktoobriks Alutaguse Vallavalitsus 5280514 (Mäetaguse), Elle Tasane 53320597 (lisaku) ja Asta Talviste 56838929 (lisaku), Hille Karp 5228042 (Tudulinna), Valve Kollo 56959943 (Illuka), Tatjana Ševtšenko 58115491 (Alajõe), Aire Ōras 5056024 (Pagari) või Alutaguse Vallavalitsus 3366900.	• 29. oktoobril kell 18 Kurtna seltsimajas FILMIPÄRANDI PÄEVA TÄHISTAMINE Külla tuleb Jaanus Lekk	RAHVAMAJADE NÄDALA SÜNDMUSED ALUTAGUSEL 14.–19. oktoober	ALUTAGUSE NOORTEKESKUSTE VAHEAJA SÜNDMUSED
• 27. septembril kell 16 Kurtna noortekeskuses SÜGISANDIDE PIDU Tutvume sügisandidega, mängime mänge, toitume tervislikult. Kuulutame välja ka parima kostümeeritud sügisanni	• 11. oktoobril kell 18 Kurtna seltsimajas REISIJUTTUDE REEDE: Holland Muljeid vahendab Ene Raudar	• 29. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas TÖÖTUBA LILLESEADE KÕRVITSAS Registreeri oma osalus hiljemalt 23. oktoobriks huvikeskus@alutagusevald.ee või 3366963. Kohtade arv töötoas piiratud. Osalustasu 10 €	• 14.-19. oktoobril avatud kell 10-15 Alajõe kogukonnamajas FOTONÄITUS „MEIE INIMESED EILE JA TÄNA“ Näituse autor Tatjana Ševtšenko	• E 21. oktoobril kell 13 Siimumäe talu külastus
• 28. septembril kell 10 Mäetaguse rahvamajas RÕÕMSATE LASTE HOMMIK: DŽUNGILPIDU Vahvad mängud ja meisterdamine. Soovi korral võib tulla sündmusele kostümeeritult, kohapeal fotosein, kus on võimalik ise pilte teha. Oodatud lasteaia ja algklasside lapsed, osaleda võivad ka lapsevanemad. Üritus on tasuta	• 12. oktoobril kell 12 Kurtna seltsimajas KÄSITÖÖ ÕPITUBA: Pakutrükk Juhendaja Viive Aidma Osalustasu 15 €/in tasuda kohapeal sularahas	• 30. oktoobril kell 12 lisaku rahvamajas ALUTAGUSE VALLA KULDSE EA SÜGISPIDU Tantsuks ansambel Privil Registreerimine hiljemalt 16. oktoobriks Alutaguse Vallavalitsus 5280514 (Mäetaguse), Elle Tasane 53320597 (lisaku) ja Asta Talviste 56838929 (lisaku), Hille Karp 5228042 (Tudulinna), Valve Kollo 56959943 (Illuka), Tatjana Ševtšenko 58115491 (Alajõe), Aire Ōras 5056024 (Pagari) või Alutaguse Vallavalitsus 3366900	• 17. oktoobril kell 12 Pagari seltsimajas VÄÄRIKATE KOKKUSAAMINE „MEIE HOBID JA ANDED“ Kes saab, võtab kaasa, näitab ja vahetab kogemusi enda hobi kohta. Käsitöö õpituba	• T 22. oktoobril kell 15–20 Lemmikraamatu või -mängude õhtu. Võta kaasa oma lemmikraamat või lauamäng.
• 1. oktoobril kell 18 Kurtna seltsimajas SALONGIÕHTU MUUSIKALISTE MÕTTEMÄNGUDEGA Külalisesinejana osaleb Tõnu Raadik	• 23. oktoobril kell 16 Kiikla raamatukogus RAAMATUKOGUPÄEV: PRINTSESSILOOD Muinasjutud printsessidest, pärlitest meisterdamine. Avatud kostüümiladu, kus on võimalus valida teemakohane kostüüm või aksessuaar. Kohapeal fotosein	• 30. oktoobril kell 14 lisaku raamatukogus Raamatukogupäevade raames on külas ajakirjanik, kirjanik ja kirjastaja EPP PETRONE	• 14. oktoobril kell 19 lisaku rahvamajas Mängufilm EMALÕVI. Pilet 6/5 €	• K 23. oktoobril kell 15-20 Liiklusohutus- helkurite valmistamine ja helkuripuu tegemine. Ehime ühe puu või pöõsa helkuritega, kust kõik saavad vajadusel võtta endale helkuri
• 7. oktoobril kell 17 Kiikla rahvamajas MAADAAMI 20. TEGEVUSAASTA ALGUSE SÜNDMUS Avatud näitus maadaamide lapitöödest, sõarikutega kellavietee	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 14. oktoobril kell 19 lisaku rahvamajas Mängufilm EMALÕVI. Pilet 6/5 €	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja triibukoridoris NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• N 24. -25. oktoobril algusega kell 15 Õuduste õhtu Filmi vaatamine ja õudsa välimusega toitude tegemine.
TÄPSEM INFO Alutaguse Huvikeskuse kodulehel www.alutagusehuvikeskus.ee või Alutaguse valla kodulehel www.alutagusevald.ee/kalender Alutaguse Huvikeskus tel 336 6963 ja 5885 9979, huvikeskus@alutagusevald.ee	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud osalejatele auhinnad
	• 24. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamajas MÄETAGUSE MÄLUMÄNGU 22. HOOAJA I VOOR Oodatud on 3-liikmelised võistkonnad. Võistkondadel palume registreerida hiljemalt 23. oktoobriks tel 3366963 või huvikeskus@alutagusevald.ee	• 16. oktoobril kell 18 Mäetaguse rahvamaja NÄITUSE „TIKITUD UNISTUSED“ AVAMINE Tikitud piltide autor Tiina Tõnurist	• 18. oktoobril kell 20 Pagari seltsimaja SÜGISPIDU „MEIE INIMESED“ Esineb Kauksi bänd Piletid eelmüügist kohapealt või läbi piletimüügikeskkonna Fienta 7 €, peoõhtul 10 €. Laudade broneerimine ja lisainfo: 5056024, aire.oras@alutagusevald.ee	• N 24.- 25. oktoobril algusega kell 17 Halloweeni pidu ööbimisega Õudusfilmide vaatamine, halloweeni toidud ja mängud, parimatele kostümeeritud os

**Õnnitlеме
lapsevanemaid**

RAGNAR SABOLOTNI
LUKAS RIKARD VAHER
LILLI MARLEEN MEOS
ARON GAIDALENKO

**Õnnitlеме
septembrikuu
sünnipäevalapsi**

OLEV KENDRA	97
MARIA KRUIS	93
ELGA RENSBERG	93
HEINO KASK	92
ALEKSANDER MOROZENKO	91
HELGA VISITAM	90
HEINO TREI	86
REET TERNANT	86
ELVE SAAREPUU	86
LEONTI GUBATSEV	85
VALENTIN KUDINOV	85
MALLE KARU	85
NIINA HINDREUS	85
TAIMI KLAAS	85
JULIA ŠERKOVA	85
ZINAIDA PIKHOFF	84
HALLI OJA	83
EVI PORMAN	83
NATALIA KAARLÖP	83
ANNA OREHHOVA	82
HELJU ANVELT	82
LAIN PÜTSEP	82
LEMBIT KAUPMEES	82
ANTS SEKK	81
TIJU VAINO	80
VIIVE SUUR	80
EVGENIYA OTS	80
TATJANA KOVALJOVA	75
LEMBIT EIMLA	75
GAJINA GORBARENKO	75
LUJDMILA NURGAMAA	75
MERIKE KURIKKA	70
JAROSLAV NOVOŽILOV	70
LEMBIT KARU	70
VALENTINA RÄÄSK	70
VERA NIKITYUK	70
NIINA GVOZDEVA	70
MARIKA KARJA	70
VLADIMIR KOLPAKOV	70

KURINA SELTSIMAJAS
**KOGUKONNA
ÕPITUBA**
PAKUTRÜKK
12. OKTOOBER
ALGUS KL 12

JUHENDAJA
VIIVE AIDMA

OSALUSTASU 15 EUR

Õnne hõlguvat õhtu teada! Tel: 527 7994

Kallid
*Ljudmilla &
Vladimir*
Derbuk

Õnneten teid
50. pulma-aastapäeva
pühul.

Las teie armastus hoiab teid
tugevamana kui kunagi varem.
Palju jõudu ja jaksu
edaspidiseks.

Valentina

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

17. oktoobril kell 18
MÄETAGUSE RAHVAMAJAS

Meeliülendav helirännak Tiibeti
helikausside, gongi, etniliste
instrumentide ja šamaanitrummi saatel

LAMAMISKONTSERT
Tiibeti helikaussidega

Osalustasu 10 €, tasumine kohapeal

Võimalusel võta kaasa
oma matt ja fiilistekk

Kontseriti
viib läbi
PIIA KELNER

Lisainfo: huvikeskus@alutagusevald.ee, 3366963

Sügisel maitseid
HÕIMUPÄEV
KURTN SELTSIMAJAS
19. OKTOOBER 13.00

MARI RAHVA JUTUD JA MAITSED
ŽANNA TOHT MAALINÄITUS

14.00 KONTSERT
ELE JA UKO PEDASSAAR

Piirkonna perenaiste
kõigikunsti teoseid saab
maitsta ja kaasa osta

SELTSKONNATANTSU
KURSUS
KURTN SELTSIMAJAS
ÜKS KORD KUUS

Kui soovid oma tantsuoskust lihvida või
rikastada, kutsu partner kaasa ja planeeri
igas kuus üks laupäev treeninguks

Juhendaja Marit Jenna Seppar ootab
huvilisi esimesele kohtumisele
Kurtina seltsimajas
26. oktoobril kl 15.30 – 17.00

Osalustasu 10 eur 2 in ehk tantsupaar
Ka üksi võib liituda

Anna soovist teada tel. 527 7994 (Enc)

**TULE
HARJUTAMA!**

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

18. oktoobril kell 20
PAGARI SELTSIMAJAS

SÜGISPIDU
"Meie inimesed"

Esineb ansambel
KAUKSI
BÄND

Piletid eelmüügist kohapealt või
läbi piletimüügikeskkonna Fienta
7€, peoõhtul 10€

Laudade broneerimine ja info: 5056024, aine.oras@alutagusevald.ee

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

19. oktoobril kell 18
MÄETAGUSE RAHVAMAJAS

ON AASTA 1934
PÄESES RAHVAMAJA RESTORANI ON
KOGUNUD KÕIGE AUKAARSEMAD
DAAMID JA HÄRRAD NING SAMUTI
OODATASE KOGUVAIMISELE MÕND
VALISMAIST PROMINENT...

"Eesti 1934"
MÕRVAMÜSTERIUMIGA
ÕHTUSÖÖK

Osale kaasakiskuvast rolli- ja seltskonnamängus
Ootame sündumusele asalejaid ajastukohases stiilis,
kohapeal lisaks olemas erinevaid aksessuaare.

Osalustasu 45€/inimene sisaldab:
• Osalemist mõrvamüsteriumil
• Ajastukohast 2-käigulist õhtusööki

KOHTADE ARV
ON PIIRATUD

Piletid müügil FIENTAS

Registreerimine 10. oktoobril või kohtade täitumiseni.
Lisainfo: huvikeskus@alutagusevald.ee, tel 3366960

2024

**Mõttemängude
õhtu**
1 oktoobril
18.00

Kurtina seltsimajas

Tähistame
rahvusvahelist
muusikapäeva

Külas
Tõnu Raadik

Ootame kogukondi
tantsu osalejaid
ning kõiki soovijaid liituma

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

14. oktoobril kell 19
IISAKU RAHVAMAJAS

Pilet: 6/5€

EMALÕVI

Lisainfo: merle.pikho@alutagusevald.ee või 58864418

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

14.–19. oktoober
ALAJOE KOGUKONNAMAJAS

FOTONÄITUS
**"Meie inimesed
eile ja täna"**
Autor: Tatjana Ševtšenko

NÄITUS
AVATUD
kell 10-15

Lisainfo: tatjana.sevtchenko@alutagusevald.ee, 336 4928

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

16. oktoobril kell 18
MÄETAGUSE RAHVAMAJA
TRIIBUKORIDORIS

"Tikitud unistused"
Autor: Tiina Tõnurist

NÄITUSE
AVAMINE

Lisainfo: huvikeskus@alutagusevald.ee, 3366963

24. SEPTEMBER-24. OKTOOBER

RAHVAMAJADE NÄDAL

Kohtla-järve Ukraina muuseumi
**NÄITUS RIVNE
POLESJE KOLORIIT**

NÄITUSE AVAMINE
24. SEPTEMBRIL, KELL 18

Raamatukogupäev 2024

raamatusepade vestlusring
Keskpäeva keskustelu

23. oktoobril algusega kell 14.00

Diskussioon raamatukogulaste

Erika Kruubi
loodusfotode näitus

Novembri ja detsembri
raamatukogulaste ühine
raamatukogulaste ühine

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

16. oktoobril kell 19
MÄETAGUSE RAHVAMAJA EEST

Malka pikkus ~3 km

LATERNAMATK
"Rännak Mäetagusel"

Võta kaasa latern või taskulamp ja
tule kuulma põnevaid lugusid
Mäetaguse kohal

Rännakul
juhib
HELOI AIA

Lisainfo: huvikeskus@alutagusevald.ee, 3366963

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

17. oktoobril kell 12
PAGARI SELTSIMAJAS

**KÄSITÖÖ
ÕPITUBA**

VÄÄRIKATE KOKKUSAAMINE
"Meie hoid ja anded"

Lisainfo: aine.oras@alutagusevald.ee, 505 6024

EESTIMAA
RAHVAMAJADE
NÄDAL
14.–20. oktoober 2024

Meie inimesed
RAHVAMAJA ON RAHVAMAJA

19. oktoobril kell 15
KIILKA RAHVAMAJAS

Kiilka KINOPUNKTI avamine

Pärast filmi kohtumine
filmitegelastega ja arutelu

TASUTA

Lisainfo: ruhi.linnard@alutagusevald.ee, 5629 9812